2026/2280

15.10.2026

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) 2026/2280,

annettu 7 päivänä lokakuuta 2026,

yhteisen järjestelmän perustamisesta unionissa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/115/EY, neuvoston direktiivin 2001/40/EY ja neuvoston päätöksen 2004/191/EY kumoamisesta

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 79 artiklan 2 kohdan c alakohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ([1]),

ovat kuulleet alueiden komiteaa,

noudattavat tavallista lainsäätämisjärjestystä ([2]),

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Koska unioni muodostaa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen, sillä olisi oltava yhteinen toimintapolitiikka sellaisten kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi, joilla ei ole oikeutta oleskella unionissa. Tehokas palauttamispolitiikka on muuttoliikkeen uskottavan hallintajärjestelmän keskeinen osatekijä.

(2) Tällä asetuksella perustetaan jäsenvaltioissa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten, jäljempänä 'laittomasti oleskelevat kolmansien maiden kansalaiset', palauttamista koskeva yhteinen järjestelmä, joka perustuu yhteiseen palauttamismenettelyyn, kolmansien maiden kanssa tehtävään tehokkaaseen yhteistyöhön, laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten velvoitteisiin, välineistöön tosiasiallisten paluiden tai palauttamisten hallinnointia varten, mukaan lukien paluuseen kannustamista koskevat toimenpiteet, ja jäsenvaltioiden väliseen yhteistyöhön.

(3) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 72 artiklan mukaisesti tämä asetus ei vaikuta niihin velvollisuuksiin, joita jäsenvaltioilla on yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi ja sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi.

(4) Jotta voidaan edistää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1351 ([3]) esitetyn kokonaisvaltaisen lähestymistavan toteuttamista, olisi otettava käyttöön yhteinen järjestelmä, jolla voidaan tuloksellisesti hallita laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamista. Yhteisen järjestelmän olisi perustuttava yhdennettyyn päätöksentekoon, jotta voidaan varmistaa unionin ja sen jäsenvaltioiden toimivaltansa puitteissa toteuttamien toimien ja toimenpiteiden yhtenäisyys ja tehokkuus.

([1]) EUVL C, C/2026/33, 16.1.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/33/oj.
([2]) Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 17. kesäkuuta 2026 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 1. lokakuuta 2026.
([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1351, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallinnasta, asetusten (EU) 2021/1147 ja (EU) 2021/1060 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 604/2013 kumoamisesta (EUVL L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj).

(5) Eurooppa-neuvosto on korostanut johdonmukaisesti, kuinka tärkeää on toteuttaa määrätietoisia toimia kaikilla tasoilla, jotta paluita ja palauttamisia unionista voidaan helpottaa, lisätä ja nopeuttaa. Lokakuussa 2024 Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota esittämään kiireellisesti uuden lainsäädäntöehdotuksen.

(6) Oikeus- ja sisäasioiden neuvoston 12 päivänä joulukuuta 2024 hyväksymissä lainsäädännön ja operatiivisen toiminnan eteenpäin viennin strategisissa suuntaviivoissa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella muistutettiin, että onnistunut palauttamispolitiikka on unionin kattavan ja uskottavan turvapaikka- ja muuttoliikejärjestelmän peruspilari. Tätä varten strategisissa suuntaviivoissa kehotettiin laatimaan ja panemaan täytäntöön entistä määrätietoisempi ja kattavampi lähestymistapa paluisiin ja palauttamisiin parantamalla oikeudellista kehystä kiireellisesti.

(7) Tehokkaalla palauttamispolitiikalla olisi varmistettava yhdenmukaisuus muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen kanssa ja myötävaikutettava sen eheyteen sekä edistettävä unioniin suuntautuvan laittoman maahanmuuton hallintaa ja laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten luvattoman liikkumisen estämistä jäsenvaltioiden välillä perusoikeuksia kunnioittaen.

(8) Unioni ja sen jäsenvaltiot ovat lisänneet pyrkimyksiään tehostaa palauttamispolitiikkaa. Näistä pyrkimyksistä huolimatta nykyinen oikeudellinen kehys, joka koostuu neuvoston direktiivistä 2001/40/EY ([4]) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä 2008/115/EY ([5]), ei enää vastaa unionin muuttoliikepolitiikan tarpeita eikä lainsäädännöllistä ja operatiivista tarvetta varmistaa tosiasiallinen paluu tai palauttaminen. Sen jälkeen, kun direktiivi 2008/115/EY hyväksyttiin vuonna 2008, vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue sekä unionin muuttoliikepolitiikka ovat muuttuneet huomattavasti. Muuttoliikettä koskeva unionin lainsäädäntö on siirtynyt vähimmäisvaatimukset sisältävästä lainsäädännöstä kohti lainsäädäntöä, jolla on tarkoitus lähentää jäsenvaltioiden käytäntöjä. Komissio pyrki uudistamaan palauttamissääntöjä vuonna 2018 antamalla ehdotuksen direktiivin 2008/115/EY uudelleenlaatimisesta. Lisäksi komissio on pyrkinyt tukemaan jäsenvaltioita direktiivissä 2008/115/EY säädettyjen joustomahdollisuuksien käytössä komission suositusten (EU) 2017/2338 ([6]) ja (EU) 2023/682 ([7]) avulla. Nykyisen oikeudellisen kehyksen rajat ovat kuitenkin tulleet vastaan.

(9) Sen varmistamiseksi, että kolmansien maiden kansalaiset, jotka eivät täytä tai eivät enää täytä jäsenvaltioiden alueelle tulon taikka siellä oleskelun tai asumisen edellytyksiä, palautetaan inhimillisellä ja kestävällä tavalla sekä perusoikeuksia ja kansainvälistä oikeutta kaikilta osin kunnioittaen ilman aiheetonta viivytystä, olisi luotava tiukka yhteinen menettely tehokasta paluuta ja palauttamista varten. Asianomaiselle kolmannen maan kansalaiselle ja toimivaltaisille viranomaisille olisi luotava varmuutta kaikissa jäsenvaltioissa sovellettavien selkeiden ja läpinäkyvien sääntöjen avulla. On tärkeää yksinkertaistaa, helpottaa ja nopeuttaa palauttamismenettelyjä sekä varmistaa, ettei esimerkiksi luvaton liikkuminen muihin jäsenvaltioihin estä palauttamista.

([4]) Neuvoston direktiivi 2001/40/EY, annettu 28 päivänä toukokuuta 2001, kolmansien maiden kansalaisia koskevien maastapoistamispäätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta (EYVL L 149, 2.6.2001, s. 34, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/40/oj).

([5]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/115/EY, annettu 16 päivänä joulukuuta 2008, jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi (EUVL L 348, 24.12.2008, s. 98, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj).

([6]) Komission suositus (EU) 2017/2338, annettu 16 päivänä marraskuuta 2017, palauttamistoimenpiteitä varten laaditusta jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten käyttöön tarkoitetusta yhteisestä ”palauttamiskäsikirjasta” (EUVL L 339, 19.12.2017, s. 83, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2017/2338/oj).

([7]) Komission suositus (EU) 2023/682, annettu 16 päivänä maaliskuuta 2023, palauttamispäätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta ja palauttamisten nopeuttamisesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/115/EY täytäntöönpanon yhteydessä, (EUVL L 86, 24.3.2023, s. 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/682/oj).

(10) Tämän asetuksen sääntöjen soveltamisen ei tulisi vaikuttaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1348 ([8]) mukaisiin kansainvälisen suojelun piiriin pääsemistä koskeviin sääntöihin. Tämän asetuksen sääntöjä täydennetään tarvittaessa asetuksessa (EU) 2024/1348 säädetyillä erityissäännöillä, joilla kielteiset turvapaikkapäätökset kytketään palauttamispäätöksiin päätösten tekemisen ja oikeussuojakeinojen osalta, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1349 ([9]) säädetyllä rajalla tapahtuvalla palauttamismenettelyllä.

(11) Tässä asetuksessa kunnioitetaan kolmansien maiden kansalaisten perusoikeuksia ja noudatetaan periaatteita, jotka tunnustetaan erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, jäljempänä 'perusoikeuskirja', sekä pakolaisten oikeusasemaa koskevassa 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyssä Geneven yleissopimuksessa, sellaisena kuin se on täydennettynä 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyllä New Yorkin pöytäkirjalla, jäljempänä 'Geneven yleissopimus'. Asetusta olisi sovellettava perusoikeuskirjan, unionin oikeuden yleisten periaatteiden ja asiaa koskevan kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

(12) Olisi noudatettava palautuskiellon periaatetta ja perusoikeuskirjan 19 artiklassa määrättyä joukkokarkotusten kieltoa. Kyseisen artiklan mukaisesti ketään ei saa palauttaa, karkottaa tai luovuttaa sellaiseen kolmanteen maahan, jossa häntä vakavasti uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai halventava rangaistus tai kohtelu.

(13) Jäsenvaltio, jonka alueella laittomasti oleskeleva kolmannen maan kansalainen havaitaan, on vastuussa hänen paluunsa varmistamisesta.

(14) Jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön nojalla toimivaltaiseksi nimeämän tuomioistuimen olisi vastattava oikeussuojakeinoista, joilla haetaan muutosta palauttamispäätökseen, maahantulokieltoon ja poistamispäätökseen. Palautuskiellon periaatteesta johtuvien vaatimusten noudattaminen olisi tarkistettava, jos tuomioistuimen, joka on kansallisen lainsäädännön nojalla nimetty toimivaltaiseksi palauttamispäätöstä tai poistamispäätöstä koskevassa muutoksenhaussa, tietoon saatetut asiakirja-aineistoon kuuluvat seikat, sellaisina kuin ne ovat tuomioistuinkäsittelyn päättyessä täydennettyinä tai selvennettyinä, viittaavat siihen, että palautuskiellon periaatetta saatetaan loukata.

(15) Paluuta varten myönnetyn ajan peruuttaminen tai kumoaminen ei saisi vaikuttaa palauttamispäätöksen siihen osaan, jossa asetetaan tai todetaan velvoite poistua jäsenvaltioiden alueelta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta perusoikeuskirjan 47 artiklassa määrättyä tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevaa oikeutta, jolla varmistetaan, että kolmannen maan kansalainen voi riitauttaa palauttamispäätöksessä paluuta varten myönnetyn ajan tai sen puuttumisen kyseisestä päätöksestä.

(16) Jos kyseessä on poistaminen, kansallisen lainsäädännön nojalla toimivaltaisiksi nimettyjen viranomaisten olisi varmistettava palautuskiellon periaatteen noudattaminen yksilöllisen arvioinnin perusteella ottaen huomioon kaikki merkitykselliset olosuhteet. Asianomaisen kolmannen maan kansalaisen olisi toimitettava ja esitettävä mahdollisimman nopeasti ja ennen kuin hänet poistetaan tietoja henkilökohtaisista olosuhteistaan. Olisi oltava mahdollista tukeutua menettelyn aiemmissa vaiheissa tai muissa aiemmissa menettelyissä tehtyyn kaikkien merkityksellisten olosuhteiden arviointiin. Kaikki merkitykselliset olosuhteiden muutokset ja mahdolliset palautuskiellon periaatteen rikkomisen vaaraa osoittavat uudet seikat olisi tutkittava, myös sen määrittämiseksi, että ne ovat perusteltuja ja että asianomaisen kolmannen maan kansalaisen ei katsota esittäneen niitä ainoastaan poistamisen viivyttämiseksi tai estämiseksi.

([8]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1348, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, kansainvälistä suojelua unionissa koskevan yhteisen menettelyn luomisesta ja direktiivin 2013/32/EU kumoamisesta (EUVL L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj).

([9]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1349, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, rajalla tapahtuvasta palauttamismenettelystä ja asetuksen (EU) 2021/1148 muuttamisesta (EUVL L, 2024/1349, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1349/oj).

(17) Jäsenvaltio voi ohjata asianomaisen kolmannen maan kansalaisen, joka ilmoittaa, että poistaminen loukkaisi palautuskiellon periaatetta, asianmukaiseen menettelyyn, esimerkiksi asetuksen (EU) 2024/1348 mukaiseen turvapaikkamenettelyyn. Jäsenvaltiot voivat ohjata tällaiset kolmannen maan kansalaiset asianmukaiseen menettelyyn myös silloin, kun niiden kansallisen lainsäädännön nojalla toimivaltaisiksi nimetyt viranomaiset saavat tietoonsa asiaankuuluvia seikkoja, joiden mukaan poistaminen loukkaisi palautuskiellon periaatetta.

(18) Jäsenvaltioiden on tarpeen voida tehdä yhteistyötä joustavammin muun muassa uusien kahdenvälisten sopimusten tai järjestelyjen mukaisesti sekä kohdennetummin, jotta voidaan edistää tosiasiallista paluuta tai palauttamista kolmansiin maihin.

(19) Kun on todettu, että kolmannen maan kansalainen ei täytä tai ei enää täytä jäsenvaltioiden alueelle tulon, siellä oleskelun tai asumisen edellytyksiä, palauttamispäätös olisi tehtävä nopeasti yksilöllisen arvioinnin perusteella ottaen huomioon kaikki merkitykselliset tosiseikat ja olosuhteet. Palauttamispäätöksessä olisi todettava kolmannen maan kansalaisen velvoite poistua jäsenvaltioiden alueelta. Paluumaata ei tulisi edellyttää määritettävän palauttamispäätöksessä. Paluumaa olisi määritettävä viimeistään ennen poistamista, ja se voidaan määrittää joko palauttamispäätöksessä tai missä tahansa muussa palauttamispäätöksestä erillisessä poistamispäätöksessä. Jos poistamiselle on olemassa este, palauttamispäätöksen tekemistä ei saisi estää, mutta poistamista olisi lykättävä. Jos paluumaan määrittävän päätöksen tekohetkellä on edelleen mahdollista, että kolmannen maan kansalainen poistetaan yhteen paluumaista, joita on useampia esimerkiksi kaksoiskansalaisuuden tai monikansalaisuuden vuoksi, kaikki tällaiset paluumaat voidaan määrittää kyseisessä päätöksessä. Perusoikeuskirjan 47 artiklassa määrätty oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin olisi varmistettava kaikkien päätöksessä määritettyjen paluumaiden osalta. Jos toimivaltainen viranomainen käynnistää palauttamisen, kolmannen maan kansalaiselle olisi joka tapauksessa ilmoitettava paluumaasta, johon hänet palautetaan, riittävän ajoissa ennen palauttamista.

(20) Tämä asetus ei saisi estää jäsenvaltioita säätämästä kansallisessa lainsäädännössään muista perusteista tiettyjen kolmansien maiden kansalaisten ryhmien poistamisen lykkäämiselle.

(21) Ensisijainen vastuu jäsenvaltioiden alueelta poistumisesta olisi oltava kolmannen maan kansalaisilla, joilla on velvoite poistua.

(22) On tarpeen varmistaa, että jäsenvaltion tekemän palauttamispäätöksen olennaiset tiedot tallennetaan tietyssä muodossa tämän asetuksen nojalla vahvistetussa eurooppalaisessa palauttamismääräyksessä ja asetetaan saataville Schengenin tietojärjestelmään yhdessä palauttamista koskevan kuulutuksen kanssa. Jos kolmannen maan kansalainen siirtyy luvattomasti toiseen jäsenvaltioon, eurooppalaisen palauttamismääräyksen olisi tuettava toisen jäsenvaltion tekemien täytäntöönpanokelpoisten palauttamispäätösten ja poistamispäätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa.

(23) Jos jäsenvaltio on tehnyt täytäntöönpanokelpoisen palauttamispäätöksen toisen jäsenvaltion alueella oleskelevasta kolmannen maan kansalaisesta, palauttamispäätösten tunnustamisella ja täytäntöönpanolla olisi helpotettava ja nopeutettava palauttamisprosessia jäsenvaltioiden välisen tiiviimmän yhteistyön ja keskinäisen luottamuksen pohjalta. Tällainen tunnustaminen ja täytäntöönpano voivat myös osaltaan ehkäistä laitonta muuttoliikettä ja luvatonta liikkumista unionissa sekä vähentää palauttamisprosessin viivästyksiä. Oikeussuojakeinoja palauttamispäätöstä vastaan olisi käytettävä ainoastaan päätöksen tehneessä jäsenvaltiossa.

(24) Palauttamispäätöksen tai poistamispäätöksen tunnustamista eurooppalaisessa palauttamismääräyksessä saatavilla olevien tietojen perusteella ei olisi pidettävä toimenpiteenä tai päätöksenä. Palauttamispäätöksen tai poistamispäätöksen tunnustamatta jättämistä ei olisi myöskään pidettävä toimenpiteenä tai päätöksenä.

(25) Jos jäsenvaltio harkitsee toisen jäsenvaltion tekemän täytäntöönpanokelpoisen palauttamispäätöksen tai poistamispäätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanoa, jäljempänä 'vastavuoroinen tunnustaminen', seuraavat seikat voisivat ohjata jäsenvaltiota tunnistamaan tilanteet, joissa vastavuoroista tunnustamista ei olisi sovellettava ja joissa sen olisi sen sijaan tehtävä oma palauttamispäätöksensä. Tällaisia tilanteita voisivat olla esimerkiksi tapaukset, joissa täytäntöönpano on täytäntöönpanevan jäsenvaltion oikeusjärjestyksen perusteiden vastaista, myös siltä osin kuin on kyse tiettyjen kolmansien maiden kansalaisten ryhmien, kuten ilman huoltajaa olevien alaikäisten ja ihmiskaupan uhrien, joille kansallisessa lainsäädännössä säädetään korkeampi suojelun taso, palauttamisesta; tapaukset, joissa olisi nopeampaa antaa uusi palauttamispäätös; tapaukset, joissa eurooppalaisessa palauttamismääräyksessä olevat tiedot ovat puutteellisia; tapaukset, joissa asianomainen kolmannen maan kansalainen on hakenut muutosta palauttamispäätökseen päätöksen tehneessä jäsenvaltiossa; tapaukset, joissa asianomainen kolmannen maan kansalainen on määrä poistaa muuhun paluumaahan kuin siihen, joka ilmoitetaan päätöksen tehneen jäsenvaltion palauttamispäätöksessä tai poistamispäätöksessä, tai tapaukset, joissa palauttamispäätöksessä ei määritetä paluumaata.

(26) Valmistellakseen pakollisen vastavuoroisen tunnustamisen käyttöönottoa, komission ja asiaankuuluvien unionin virastojen, kuten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2018/1726 ([10]) perustetun vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavan Euroopan unionin viraston (eu-LISA), olisi tarvittaessa tuettava jäsenvaltioita, myös määrittämällä ne järjestelyt ja muutokset, jotka ovat tarpeen eurooppalaisen palauttamismääräyksen automaattisen käsittelyn varmistamiseksi.

(27) Viimeistään eurooppalaista palauttamismääräystä koskevan lomakkeen vahvistavan täytäntöönpanosäädöksen hyväksymispäivänä jäsenvaltioiden ja komission ja asiaankuuluvien unionin virastojen, kuten eu-LISAn, olisi ryhdyttävä ottamaan käyttöön oikeudellisia ja teknisiä järjestelyjä sen varmistamiseksi, että eurooppalainen palauttamismääräys voidaan asettaa saataville Schengenin tietojärjestelmässä.

(28) Komission olisi viimeistään 17 päivänä lokakuuta 2029 arvioitava vastavuoroisen tunnustamisen täytäntöönpanoa erityisesti seuraavien osalta: ovatko jäsenvaltiot ottaneet käyttöön oikeudelliset ja tekniset järjestelyt, joilla eurooppalainen palauttamismääräys asetetaan saataville Schengenin tietojärjestelmässä tämän asetuksen mukaisesti, ja ovatko järjestelyt tehokkaita; ovatko jäsenvaltiot ottaneet käyttöön oikeudelliset ja tekniset järjestelyt, joilla varmistetaan eurooppalaisen palauttamismääräyksen automaattinen käsittely tämän asetuksen mukaisesti; palauttamispäätösten ja poistamispäätösten tunnustamisen ja täytäntöönpanon tuloksellisuus; näistä johtuva rasite kansallisille oikeus- ja hallintojärjestelmille; ja asiaankuuluvien koulutus- ja pilottihankkeiden tulokset.

(29) Komission olisi vastavuoroisen tunnustamisen täytäntöönpanoa koskevan arvioinnin perusteella esitettävä tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksia, myös mahdollisia kohdennettuja muutoksia tosiasiallisen paluun tai palauttamisen varmistamiseksi, jotta voidaan ottaa käyttöön toisen jäsenvaltion tekemien täytäntöönpanokelpoisten palauttamispäätösten ja poistamispäätösten pakollinen vastavuoroinen tunnustaminen ja täytäntöönpano. Jos komissio ei esitä ehdotusta, sen olisi perusteltava tämä.

(30) Kansallisten palauttamistoimenpiteiden vaikutuksille olisi edelleen annettava unionin laajuinen ulottuvuus ottamalla käyttöön maahantulokielto, jolla kielletään tulo kaikkien jäsenvaltioiden alueelle ja oleskelu siellä. Maahantulokiellon kestoa määritettäessä olisi otettava asianmukaisesti huomioon kaikki yksittäistapauksen merkitykselliset olosuhteet. Kun laittomasti oleskeleva kolmannen maan kansalainen havaitaan lähtötarkastuksissa ulkorajoilla, voi olla aiheellista määrätä maahantulokielto uuden maahantulon estämiseksi tulevaisuudessa ja sen myötä laittoman maahanmuuton riskin vähentämiseksi, kuitenkin siten, ettei estetä kyseisen kolmannen maan kansalaisen nopeaa poistumista.

([10]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1726, annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavasta Euroopan unionin virastosta (eu-LISA) sekä asetuksen (EY) N:o 1987/2006 ja neuvoston päätöksen 2007/533/YOS muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1077/2011 kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 99, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1726/oj).

(31) Kolmansien maiden kansalaiset, jotka eivät ole noudattaneet velvoitetta poistua tai joille ei ole myönnetty paluulle asetettua aikaa, voidaan poistaa maasta pakkokeinoin. Poistamista koskevilla tiukennetuilla säännöillä olisi pyrittävä varmistamaan suora ja välitön seuraus siinä tapauksessa, että kolmannen maan kansalainen ei poistu paluulle asetettuun aikaan mennessä, ja estämään luvaton liikkuminen unionissa ja turvallisuusriskit. Jos ei ole syytä olettaa, että vapaaehtoinen paluu vaarantaisi palauttamismenettelyn tavoitteiden saavuttamisen, yhteistyötä tekevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamisen olisi edelleen voitava tapahtua ensisijaisesti vapaaehtoisen paluun muodossa. Pakkokeinojen käytössä olisi noudatettava oikeasuhteisuuden ja vaikuttavuuden periaatteita suhteessa käytettyihin keinoihin ja tavoiteltuihin päämääriin.

(32) Koska tätä asetusta sovelletaan ainoastaan unionissa laittomasti oleskeleviin kolmansien maiden kansalaisiin, se ei vaikuta paluuta ja uudelleenkotoutumista koskevaan neuvontaan eikä muihin ohjelmiin, joilla tuetaan unionissa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten vapaaehtoista paluuta ja uudelleenkotoutumista.

(33) On tarpeen laatia yhteiset säännöt sen varmistamiseksi, että laittomasti oleskelevat turvallisuusriskejä aiheuttavat kolmansien maiden kansalaiset tunnistetaan tehokkaasti ja palautetaan nopeasti. On varmistettava, että turvallisuusriskejä aiheuttavien kolmansien maiden kansalaisten tunnistamiseksi ja heistä ilmoittamiseksi tehdään asiaankuuluvat tarkastukset, mukaan lukien käyttämällä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1356 ([11]) säädettyä seulontamenettelyä. Yleisenä sääntönä olisi oltava turvallisuusriskejä aiheuttavien kolmansien maiden kansalaisten poistaminen, ja yleisistä säännöistä olisi voitava poiketa, jotta voidaan määrätä pidempiä tai toistaiseksi voimassa olevia maahantulokieltoja ja pidempiä säilöönottoaikoja sekä poiketa erityisten säilöönottoyksikköjen käytöstä, jotta jäsenvaltioiden turvallisuutta uhkaavat henkilöt voidaan poistaa maasta nopeasti.

(34) Uusiin sääntöihin olisi sisällyttävä lisävälineitä, joilla laajennetaan jäsenvaltioiden mahdollisuuksia varmistaa paluut tai palauttamiset kolmansiin maihin. Jotta jäsenvaltioilla olisi enemmän paluuta tai palauttamista koskevia vaihtoehtoja, kolmansien maiden kanssa olisi voitava tehdä erityisiä sopimuksia tai järjestelyjä edellyttäen, että kyseinen kolmas maa noudattaa kansainvälisiä ihmisoikeusnormeja ja, jos kyseessä on poistaminen, palautuskiellon periaatetta. Kolmannen maan alueen tiettyihin osiin tai yksilöitävissä oleviin henkilöryhmiin liittyvien puutteiden ei olisi oltava esteenä tällaisen sopimuksen tai järjestelyn tekemiselle, edellyttäen että käytössä on riittävät takeet, joilla varmistetaan niiden kolmansien maiden kansalaisten oikeuksien täysipainoinen kunnioittaminen, joita tällainen sopimus tai järjestely koskee. Sopimuksessa tai järjestelyssä olisi määritettävä palauttamiseen sovellettavat menettelyt, asianomaisessa maassa oleskelun edellytykset, sopimuksen tai järjestelyn osapuolten velvoitteet ja vastuut ja sopimuksen tai järjestelyn noudattamatta jättämisen seuraukset. Jos sopimukseen tai järjestelyyn liittyy kolmannesta maasta tapahtuva edelleen palauttaminen, kyseisessä sopimuksessa tai järjestelyssä olisi lisäksi esitettävä seuraukset siinä tapauksessa, että edelleen palauttaminen ei ole mahdollista, sopimuksen tai järjestelyn osapuolten velvoitteet ja vastuut, kolmannen maan tilanteeseen kielteisesti vaikuttavan merkittävän muutoksen seuraukset sekä riippumaton seurantaelin tai -mekanismi sopimuksen tai järjestelyn täytäntöönpanon arvioimiseksi. Tällaista sopimusta tai järjestelyä olisi pidettävä unionin oikeuden soveltamisena perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

(35) Sen varmistamiseksi, että asianomaisten jäsenvaltioiden ulkorajojen valvontaan ja sisäiseen turvallisuuteen liittyviä oikeutettuja etuja suojellaan riittävästi olosuhteissa, joissa jäsenvaltio neuvottelee tämän asetuksen soveltamiseksi sopimuksesta tai järjestelystä jonkin unionin naapurina olevan kolmannen maan kanssa, niille jäsenvaltioille, joilla on yhteinen raja kyseisen kolmannen maan kanssa, olisi ilmoitettava näistä neuvotteluista hyvissä ajoin ennen asianomaisen sopimuksen tai järjestelyn tekemistä noudattaen kaikilta osin Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 3 kohdassa vahvistettua vilpittömän yhteistyön periaatetta. Kun jäsenvaltiot tekevät sopimuksia tai järjestelyjä kolmansien maiden kanssa, jäsenvaltiot olisi velvoitettava ilmoittamaan komissiolle ja muille jäsenvaltioille kyseisistä sopimuksista tai järjestelyistä ennen niiden väliaikaista soveltamista tai voimaantuloa sen mukaan, kumpi ajankohta on aikaisempi. Jotta voidaan lisäksi välttää unionin oikeuden mahdollinen noudattamatta jättäminen ja lisätä edelleen jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisten sopimusten ja järjestelyjen avoimuutta, jäsenvaltiot voisivat tiedottaa vapaaehtoisesti komissiolle ja muille jäsenvaltioille tässä asetuksessa sallituista sopimuksista tai järjestelyistä kolmannen maan kanssa käytävien neuvottelujen edistymisestä ennen kuin osapuolet ovat päässeet lopulliseen yhteisymmärrykseen, myös saadakseen komissiolta arvion neuvoteltavana olevan suunnitellun sopimuksen tai järjestelyn yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa.

([11]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1356, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, kolmansien maiden kansalaisia ulkorajoilla koskevan seulonnan käyttöönotosta ja asetusten (EY) N:o 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 ja (EU) 2019/817 muuttamisesta (EUVL L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj).

(36) Toimiva Schengen-alue ilman sisärajoja perustuu siihen, että jäsenvaltiot soveltavat asiaankuuluvaa säännöstöä tosiasiallisesti ja tehokkaasti. Neuvoston asetuksella (EU) 2022/922 ([12]) perustetaan arviointi- ja valvontamekanismi, jolla varmistetaan Schengenin säännöstön soveltaminen, myös siltä osin kuin on kyse laittomasti oleskelevien olevien kolmansien maiden kansalaisten tosiasiallisesta palauttamisesta ja perusoikeuksien kunnioittamisesta.

(37) Jäsenvaltioiden olisi palauttamismenettelyjä soveltaessaan otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu perusoikeuskirjan 24 artiklan ja lapsen oikeuksista vuonna 1989 tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen mukaisesti. Jäsenvaltioiden olisi lapsen yksilöllistä etua arvioidessaan otettava asianmukaisesti huomioon erityisesti alaikäisen hyvinvointi ja sosiaalinen kehitys lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, turvallisuusnäkökohdat sekä alaikäisen näkemykset hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti, mukaan lukien hänen taustansa. Ilman huoltajaa olevia alaikäisiä ohjaamaan olisi nimitettävä edustaja tai muu henkilö, jonka tehtävänä on turvata lapsen etu, paluu- tai palauttamisprosessin kaikissa vaiheissa.

(38) Jos on syytä epäillä kolmannen maan kansalaisen alaikäisyyttä, toimivaltaisen viranomaisen olisi voitava arvioida asianomaisen henkilön ikä unionin oikeuden tai kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Toimivaltaisen viranomaisen olisi voitava hyödyntää aiemmissa menettelyissä suoritettuja iän arviointeja. Muuttoliikkeen hallinnan yhtenäisyyden varmistamiseksi unionissa toimivaltaiset viranomaiset voisivat ottaa huomioon asetuksessa (EU) 2024/1348 säädetyn menettelyn.

(39) Palauttamismenettelyn tuloksellisuuden lisäämiseksi kolmansien maiden kansalaisille olisi vahvistettava selkeät velvoitteet. Kolmansien maiden kansalaiset olisi velvoitettava poistumaan jäsenvaltioiden alueelta ja tekemään yhteistyötä viranomaisten kanssa koko palauttamismenettelyn ajan. Kolmansien maiden kansalaisten olisi pysyteltävä toimivaltaisten viranomaisten saavutettavissa ja tavoitettavissa ja annettava kaikki palauttamisen valmistelun ja toteuttamisen kannalta merkitykselliset tiedot. He eivät myöskään saisi häiritä poistamista fyysisesti tai sanallisesti. Jotta asianomaisen kolmannen maan kansalaisen käyttäytymisen voitaisiin katsoa olevan sanallista häirintää, sen olisi oltava luonteeltaan tai laadultaan pelkkää vastalausetta voimakkaampaa. Ensisijainen vastuu henkilöllisyyden osoittamisesta ja paluuseen tai palauttamiseen tarvittavien matkustusasiakirjojen hankkimisesta ja toimittamisesta olisi oltava kolmansien maiden kansalaisilla. Jollei poistumis- ja yhteistyövelvoitteita noudateta, olisi määrättävä tehokkaita, varoittavia ja oikeasuhteisia seurauksia, ja toimivaltaisten viranomaisten olisi toteutettava paluun varmistamiseksi asianmukaiset toimenpiteet, tapauksen mukaan myös tutkintatoimenpiteet. Kolmansien maiden kansalaisia, joita ei voida poistaa muun muassa palautuskiellon periaatteen vuoksi tai siksi, etteivät he tee yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa, ei pidä vapauttaa yleisten velvoitteiden noudattamisesta, mukaan lukien velvollisuus pysyä tietyllä alueella, asua tietyssä osoitteessa ja ilmoittautua viranomaisille. Yhteistyövelvoitteen rikkomisesta määrättäviin seurauksiin olisi kuuluttava esimerkiksi kansallisen lainsäädännön mukaisesti myönnettyjen etuuksien ja avustusten supistaminen tai matkustusasiakirjojen haltuunotto.

(40) Tämä asetus ei vaikuta velvoitteisiin ja toimenpiteisiin, jotka eivät liity palauttamiseen, tai kansallisen lainsäädännön mukaisiin sosiaalietuuksia koskeviin säännöksiin.

(41) Tämän asetuksen ei tulisi vaikuttaa jäsenvaltioiden mahdollisuuteen määrätä tarvittaessa kansallisen rikoslainsäädännön mukaisia rikosoikeudellisia seuraamuksia, mukaan lukien vankeusrangaistus, tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluville kolmansien maiden kansalaisille.

(42) Olisi säädettävä palauttamiseen liittyviä päätöksiä vastaan käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista, joilla taataan se, että asianomaisten henkilöiden oikeudet suojataan tehokkaasti. Tarvittavaa oikeusapua olisi tarjottava pyynnöstä tapauksissa, jotka koskevat uudelleenkäsittelyä tuomioistuimessa, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta mahdollisuuteen rajoittaa mahdollisuutta saada oikeusapua ja oikeudellista edustusta.

([12]) Neuvoston asetus (EU) 2022/922, annettu 9 päivänä kesäkuuta 2022, arviointi- ja valvontamekanismin perustamisesta ja toiminnasta Schengenin säännöstön soveltamisen varmistamista varten ja asetuksen (EU) N:o 1053/2013 kumoamisesta (EUVL L 160, 15.6.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/922/oj).

(43) Oikeusapuun ja oikeudelliseen edustukseen sisältyy uudelleenkäsittelypyynnön valmistelu, mukaan lukien kansallisen lainsäädännön nojalla vaadittavien menettelyyn liittyvien asiakirjojen laatiminen ja, jos järjestetään suullinen käsittely, osallistuminen tähän käsittelyyn tuomioistuimessa, jotta voidaan varmistaa oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

(44) Tuomioistuimen käsite on unionin oikeudessa säännelty käsite, sellaisena kuin Euroopan unionin tuomioistuin sitä tulkitsee. Käsitteellä voidaan muun muassa tarkoittaa vain viranomaista, joka on ulkopuolinen siihen viranomaiseen nähden, joka on tehnyt päätöksen, johon on haettu muutosta. Kyseisen viranomaisen olisi suoritettava lainkäyttötehtäviä. Tässä yhteydessä ei ole ratkaisevaa, onko kyseinen viranomainen tunnustettu tuomioistuimeksi kansallisen lainsäädännön nojalla. Tämä asetus ei saisi vaikuttaa toimivaltaan, jota jäsenvaltioilla on kansallisen tuomioistuinjärjestelmänsä järjestämisen ja muutoksenhakuelinten lukumäärän määrittämisen suhteen. Jos kansallisessa lainsäädännössä säädetään mahdollisuudesta hakea muutosta ensimmäistä tai myöhempää muutoksenhakua koskevaan päätökseen ja muutosta on haettu, poistamista ei saisi lykätä, paitsi jos kolmannen maan kansalainen pyytää lykkäämistä ja toimivaltainen tuomioistuin päättää myöntää sen ottaen huomioon yksittäistapauksen erityisolosuhteet. Tämä ei saisi vaikuttaa kansalliseen lainsäädäntöön, jossa säädetään muutoksenhaun lykkäävästä vaikutuksesta.

(45) Jotta voidaan parantaa palauttamismenettelyjen tuloksellisuutta ja varmistaa samalla, että oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin kunnioitetaan perusoikeuskirjan 47 artiklan mukaisesti, palauttamiseen liittyviä päätöksiä koskevat muutoksenhaut olisi niin pitkälti kuin mahdollista riitautettava vain yhdessä oikeusasteessa. Muutoksenhakuun ja päätösten täytäntöönpanon lykkäämiseen liittyvien tämän asetuksen säännösten olisi oltava perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistetun tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden mukaiset.

(46) Vaikka tässä asetuksessa ei säädetä muutoksenhaun automaattisesta lykkäävästä vaikutuksesta, jäsenvaltioiden olisi perusoikeuskirjan 47 artiklaa kaikilta osin noudattaen varmistettava, että toimivaltainen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi lykätä poistamista ennen palauttamispäätöksen tai poistamispäätöksen täytäntöönpanoa. Kolmannen maan kansalaisen olisi voitava esittää palauttamispäätöksen tai poistamispäätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä koskeva pyyntö, ellei kansallisessa lainsäädännössä säädetä myös toimivaltaisen tuomioistuimen mahdollisuudesta keskeyttää sen täytäntöönpano viran puolesta. Tämän ei saisi rajoittaa jäsenvaltioiden mahdollisuutta säätää kansallisessa lainsäädännössään muutoksenhaun automaattisesta lykkäävästä vaikutuksesta. Päällekkäisyyksien välttämiseksi palautuskiellon periaatteen rikkomisen vaaraa koskevassa arvioinnissa olisi tukeuduttava asiakirja-aineiston mihin tahansa osaan, erityisesti aiempiin arviointeihin, tarvittaessa myös turvapaikkamenettelyn yhteydessä tehtyihin arviointeihin.

(47) Jäsenvaltioiden käytössä olisi oltava tarvittavat välineet, joilla varmistetaan nopea ja tuloksellinen paluu tai palauttaminen, mukaan lukien noudattamatta jättämisen seurauksena toteutettavat toimenpiteet ja kannustimet poistumis- ja yhteistyövelvoitteen noudattamiseen sekä toimenpiteet pakenemisen vaaran ehkäisemiseksi. Pakenemisella tarkoitetaan toimintaa, jonka seurauksena kolmannen maan kansalainen esimerkiksi poistuu jäsenvaltioiden alueelta ilman toimivaltaisten viranomaisten lupaa syistä, jotka eivät ole kolmannen maan kansalaisesta riippumattomia. Yhteisillä säännöillä olisi sujuvoitettava yhteistyövelvoitteeseen liittyviä vaatimuksia ja pakenemisen vaaran määrittämisperusteita rajoittamatta kuitenkaan jäsenvaltioiden oikeutta säätää kansallisessa lainsäädännössään lisätoimenpiteistä ja -perusteista. Tällaisilla yhteisillä säännöillä olisi myös varmistettava, että jäsenvaltioissa sovelletaan säilöönottoa ja säilöönoton vaihtoehtoja, jotta palauttamisprosessia voidaan hallita tehokkaasti.

(48) Säilöönotosta olisi voitava määrätä ainoastaan palauttamisen toteuttamiseksi, myös palauttamisen valmistelemiseksi, sekä takaisinoton ja poistamisen toteuttamiseksi edellyttäen, että se on oikeasuhteista ja välttämätöntä kunkin tapauksen yksilöllisen arvioinnin perusteella. Viranomaisten olisi noudatettava asianmukaista huolellisuutta, säilöönotto olisi pidettävä mahdollisimman lyhytkestoisena ja sen keston yksittäisessä jäsenvaltiossa olisi pääsääntöisesti oltava enintään 24 kuukautta. Tapauksissa, joissa laittomasti oleskeleva kolmannen maan kansalainen pakenee toiseen jäsenvaltioon, säilöönoton enimmäiskestoa laskettaessa ei olisi otettava huomioon aiempia säilöönottojaksoja. Säilöönoton enimmäiskestoa laskettaessa ei olisi otettava huomioon muiden asetusten tai direktiivien, jotka eivät koske palauttamismenettelyä, nojalla säädettyjä säilöönottoaikoja. Säilöönoton aikana olisi vastattava haavoittuvuuden arvioinnissa havaittuihin erityistarpeisiin. Jos kansallisessa lainsäädännössä säädetään alaikäisten säilöönotosta, lapsen etu olisi otettava huomioon ensisijaisesti. Muita säilöönottoa lievempiä vaihtoehtoisia toimenpiteitä olisi käytettävä silloin, kun niitä voidaan tosiasiallisesti käyttää laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten tapauksessa.

(49) Kun säilöönottoa on jatkettu 24 kuukauden ajan, jäsenvaltioilla olisi oltava tietyissä olosuhteissa mahdollisuus jatkaa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten säilöönottoa ajanjaksoiksi, joiden kokonaiskesto ei ylitä kuutta kuukautta, jos olosuhteiden muutokset viittaavat siihen, että poistamiseen on kohtuullinen mahdollisuus uusien merkittävien tietojen perusteella. Säilöönotosta olisi määrättävä tarpeellisuus- ja suhteellisuusperiaatetta noudattaen, ja sen olisi oltava mahdollisimman lyhytkestoinen.

(50) Turvallisuusriskin aiheuttavien kolmansien maiden kansalaisten palauttaminen edellyttää täsmällisiä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. Tällaiset kolmansien maiden kansalaiset olisi sen vuoksi voitava ottaa säilöön 24:ää kuukautta pidemmäksi ajaksi. Tällaisen säilöönoton olisi oltava suhteellisuusperiaatteen mukaista.

(51) Säilöönotettuja kolmansien maiden kansalaisia olisi kohdeltava inhimillisellä ja ihmisarvoisella tavalla kunnioittaen heidän perusoikeuksiaan sekä noudattaen kansainvälistä ja kansallista oikeutta ja ottaen huomioon kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi perustetun Euroopan neuvoston komitean antamat käytännön ohjeet. Säilöönoton olisi pääsääntöisesti tapahduttava erityisissä säilöönottoyksiköissä tai muiden yksiköiden tätä varten tarkoitetuissa osastoissa. Jos jäsenvaltio ei voi tarjota tällaisia yksiköitä, olisi voitava turvautua vankilamajoitukseen, mutta tällaiset kolmansien maiden kansalaiset olisi mahdollisuuksien mukaan pidettävä erillään tavallista vangeista. Turvallisuusriskin aiheuttavat kolmansien maiden kansalaiset olisi voitava sijoittaa säilöönottoyksiköissä tiloihin, joissa sovelletaan tehostettuja turvajärjestelyjä.

(52) Tässä asetuksessa säädetyt säilöönoton perusteet eivät vaikuta muihin säilöönoton perusteisiin, mukaan lukien rikosoikeudenkäynteihin liittyvät säilöönottoperusteet, joita sovelletaan kansallisen lainsäädännön nojalla.

(53) Valtioiden suvereniteetin ja kansainvälisen yhteistyön perusperiaatteisiin kuuluu jokaisen valtion velvollisuus ottaa takaisin omat kansalaisensa. Valtioiden velvollisuutta ottaa takaisin omat kansalaisensa pidetään kansainvälisen tapaoikeuden periaatteena ja siitä määrätään kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteessä 9 olevassa 5 luvussa ja Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestön jäsenten välisessä kumppanuussopimuksessa (Samoan sopimus). Tosiasiallinen paluu tai palauttaminen on mahdollista ainoastaan, jos valtiot noudattavat velvollisuuttaan ottaa takaisin omat kansalaisensa. Tästä syystä jäsenvaltiot ovat riippuvaisia kolmansien maiden yhteistyöstä voidakseen toteuttaa tuloksellisia palauttamisia. Unioni ja jäsenvaltiot hyödyntävät tarvittaessa nykyisiä välineitä, kuten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 810/2009 ([13]) 25 a artiklaa ja Euroopan raja- ja merivartioviraston, jäljempänä 'Frontex', Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1896 ([14]) mukaisesti antamaa tukea, parantaakseen kolmansien maiden kanssa tehtävää yhteistyötä.

([13]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 810/2009, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, yhteisön viisumisäännöstön laatimisesta (viisumisäännöstö) (EUVL L 243, 15.9.2009, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/810/oj).

([14]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1896, annettu 13 päivänä marraskuuta 2019, eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta sekä asetusten (EU) N:o 1052/2013 ja (EU) 2016/1624 kumoamisesta (EUVL L 295, 14.11.2019, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj).

(54) Palauttamispolitiikan ulkoinen ulottuvuus on erottamaton osa muuttoliikkeen hallintaa koskevaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Palauttamis- ja takaisinottoasioissa tehtävä tuloksellinen yhteistyö on keskeinen ulkoinen osatekijä tasapainoisissa ja kattavissa kumppanuuksissa kolmansien maiden kanssa asetuksessa (EU) 2024/1351 tarkoitettujen tavoitteiden mukaisesti. Eurooppa-neuvosto vaati muun muassa lokakuussa 2024 antamissaan päätelmissä nopeita toimia tosiasiallisten paluiden ja palauttamisten varmistamiseksi hyödyntäen kaikkia asiaankuuluvia unionin politiikkoja ja työkaluja, muun muassa viisumi-, kauppa- ja kehityspolitiikkaa ja diplomatiaa. Sekä jäsenvaltioissa että unionin toimielimissä tarvitaan koko hallinnon kattavaa lähestymistapaa.

(55) Koska kolmansien maiden yhteistyö laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamisen ja takaisinoton alalla voi osoittautua käytännössä haastavaksi, ja rajoittamatta asetuksen (EY) N:o 810/2009 25 a artiklassa säädettyä kolmansien maiden takaisinoton alalla tekemän yhteistyön arviointia, jos yhdellä tai useammalla jäsenvaltiolla on vaikeuksia kolmansien maiden kanssa tehtävässä takaisinottoa koskevassa yhteistyössä, mukaan lukien kansalaisuuden vahvistaminen, tarvittavien matkustusasiakirjojen hankkiminen asianomaisilta kolmansien maiden viranomaisilta ja palauttamisoperaatioiden järjestäminen, unionin ja jäsenvaltioiden olisi voitava käyttää unionin lainsäädännössä säädettyjä asiaankuuluvia ja olemassa olevia välineitä, siltä osin kuin näitä välineitä koskevat säädökset sitovat niitä, osana unionin koordinoitua lähestymistapaa palauttamisen ja takaisinottoa koskevan yhteistyön parantamiseksi.

(56) Kolmansien maiden kansalaisten palauttamisen helpottamisessa ratkaisevan tärkeässä asemassa on jäsenvaltioiden välinen koordinoitu takaisinottoa koskeva toimintamalli. Palauttamista koskevan yhteisen toimintamallin tehokkuutta saattavat heikentää täytäntöönpanokelpoisten palauttamispäätösten riittämättömät jatkotoimet. Täytäntöönpanokelpoisten palauttamispäätösten jatkotoimena olisi toteutettava järjestelmällisesti kaikki tarvittavat toimenpiteet palauttamisen toteuttamiseksi, mukaan lukien tarvittaessa takaisinottopyyntöjen esittäminen kolmansien maiden viranomaisille tapauksissa, joissa kansalaisuudesta ei ole varmuutta tai on saatava matkustusasiakirja.

(57) Palauttamismenettelyjen tuloksellisuus perustuu tehokkaaseen hallinnolliseen yhteistyöhön ja tietojenvaihtoon jäsenvaltioiden välillä. Tietojenvaihdon, mukaan lukien kolmansien maiden kansalaisten henkilöllisyyttä ja kansalaisuutta, matkustusasiakirjoja ja muita merkityksellisiä tietoja koskevien tietojen jakaminen, olisi perustuttava selkeisiin sääntöihin, mukaan lukien Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2018/1860 ([15]) vahvistetut säännöt. Näissä säännöissä olisi noudatettava tietosuojan periaatteita ja asianomaisen henkilön oikeuksia sekä varmistettava, että tällaiset tiedot ovat paikkansapitäviä ja että niitä käytetään ainoastaan palauttamis-, poistamis-, takaisinotto- ja uudelleenkotoutumistarkoituksiin ja että ne on suojattu luvattomalta pääsyltä, luovuttamiselta ja käytöltä.

(58) Tässä asetuksessa tarkoitettuun henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 ([16]). Tässä asetuksessa tarkoitettuun henkilötietojen käsittelyyn unionin toimielimissä ja muissa elimissä sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2018/1725 ([17]). Kun otetaan huomioon takaisinoton ja tuloksellisen palauttamisen taustalla olevat yleistä etua koskevat tärkeät syyt, palauttamispäätöksen kohteena olevien kolmansien maiden kansalaisten henkilötietojen, mukaan lukien heidän henkilöllisyyttään ja matkustusasiakirjojaan koskevat tiedot ja muut merkitykselliset tiedot sekä asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa heidän rikostuomioitaan ja terveyttään koskevat tiedot, siirtäminen voi olla tarpeen palauttamista, poistamista, takaisinottoa ja uudelleenkotoutumista varten. Tällaiset siirrot on toteutettava tapauksen mukaan asetuksen (EU) 2016/679 V luvun ja asetuksen (EU) 2018/1725 V luvun ja rekisteröityjen oikeuksien sekä palautuskiellon, suhteellisuus- ja tarpeellisuusperiaatteiden sekä perusoikeuskirjan mukaisesti.

([15]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1860, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän käytöstä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1860/oj).

([16]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

([17]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1725, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj).

(59) Turvapaikka-asioista vastaavien toimivaltaisten viranomaisten ja palauttamisprosessin eri vaiheisiin osallistuvien toimivaltaisten viranomaisten olisi tehtävä tiivistä yhteistyötä ja koordinoitava toimintaansa tiiviisti varmistaakseen tosiasiallisen paluun tai palauttamisen.

(60) Yhteisessä palauttamisjärjestelmässä olisi hyödynnettävä täysimittaisesti digitaalisia järjestelmiä, joilla tuetaan palauttamisen, takaisinoton ja uudelleenkotoutumisen hallintaa, ja sen yhteydessä olisi painotettava tehokasta hallinnollista menettelyä, yhteistyötä, tietojenvaihtoa ja yhteentoimivuutta.

(61) Jäsenvaltioiden olisi säännönmukaisesti tehtävä yhteistyötä ja avustettava toisiaan, myös salliakseen kauttakulun alueensa kautta, antaakseen tällaiseen kauttakulkuun liittyvää logistista tai muuta aineellista tai luontoissuorituksina annettavaa apua, helpottaakseen siirtoja toiseen jäsenvaltioon joko kahdenvälisten sopimusten tai järjestelyjen nojalla tai jäsenvaltioiden välisen yhteistyön perusteella, tai tukeakseen kolmannen maan kansalaisten poistumista niihin jäsenvaltioihin, joissa heillä on oikeus oleskella.

(62) Unioni antaa taloudellista ja operatiivista tukea tämän asetuksen panemiseksi tuloksellisesti täytäntöön, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta monivuotisen rahoituskehyksen 2028–2034 soveltamiseen. Siltä osin kuin toimet olisi rahoitettava turvapaikka- ja maahanmuuttorahaston temaattisesta rahoitusvälineestä, ne voidaan toteuttaa suoralla, välillisellä tai yhteistyöhön perustuvalla hallinnoinnilla. Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä parhaalla mahdollisella tavalla palauttamisen alalla, erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1147 ([18]) nojalla käytettävissä olevia unionin rahoitusvälineitä, ohjelmia ja hankkeita, sekä Frontexin asetuksen (EU) 2019/1896 mukaisesti antamaa operatiivista apua.

(63) Tämän asetuksen vaikuttavuudesta raportoimisen ja parannuskohteiden määrittämisen olisi perustuttava sellaisten olemassa olevien, luotettavien ja vertailukelpoisten tilastotietojen keräämiseen ja analysointiin, jotka koskevat palauttamismenettelyjen tehokkuutta, kolmansien maiden tekemää yhteistyötä ja uudelleenkotoutumistoimia. Tilastotietojen merkityksellisyyden varmistamiseksi olisi otettava huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 862/2007 ([19]), asetuksessa (EU) 2019/1896 ja kansallisessa lainsäädännössä säädetyt standardit ja tarvittaessa tarkistettava niitä. Merkityksellisten tietojen keruuta ja raportointia varten olisi vahvistettava yhteiset standardit ja määritelmät, jotta voidaan arvioida tämän asetuksen vaikutusta ja osallistua tietoon perustuvien päätösten tekemiseen toimintapolitiikan tulevasta kehityksestä.

(64) Jotta voidaan varmistaa tämän asetuksen yhdenmukainen täytäntöönpano, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa eurooppalaisen palauttamismääräyksen vahvistamiseksi. Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011 ([20]) mukaisesti.

(65) Tällä asetuksella otetaan käyttöön uusi laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamista koskeva yhteinen järjestelmä, jonka kansalliset viranomaiset panevat suoraan täytäntöön. Tämä uusi järjestelmä tuo mukanaan merkittäviä uudistuksia, joilla pyritään parantamaan palauttamismenettelyn tuloksellisuutta, myös suhteessa kolmansiin maihin, joihin palauttaminen tapahtuu, ja palauttamisten ulkoiseen ulottuvuuteen. Tässä asetuksessa säädettyjen toimenpiteiden nopean soveltamisen mahdollistamiseksi tämän asetuksen olisi tultava voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*. Säännöksiä, joita ei tarkoiteta tämän asetuksen 50 artiklan 2 kohdassa ja joilla korvataan direktiivi 2008/115/EY ja joilla pyritään korvaamaan kaikilta osin kyseisessä direktiivissä säädetty oikeudellinen kehys, olisi sovellettava 17 päivästä lokakuuta 2027, jotta voidaan toteuttaa kaikki tarvittavat valmistelevat ja operatiiviset toimet ja varmistaa sen sujuva, tehokas ja johdonmukainen täytäntöönpano unionin ja kansallisella tasolla ja välttää kyseisen direktiivin ja tämän asetuksen päällekkäisyydet. Sen vuoksi direktiivit 2001/40/EY ja 2008/115/EY sekä neuvoston päätös 2004/191/EY ([21]) olisi kumottava kyseisestä päivämäärästä alkaen.

([18]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1147, annettu 7 päivänä heinäkuuta 2021, turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston perustamisesta (EUVL L 251, 15.7.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj).

([19]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 862/2007, annettu 11 päivänä heinäkuuta 2007, muuttoliikettä ja kansainvälistä suojelua koskevista yhteisön tilastoista sekä ulkomaisia työntekijöitä koskevien tilastojen laatimisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 311/76 kumoamisesta (EUVL L 199, 31.7.2007, s. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2007/862/oj).

([20]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

([21]) Neuvoston päätös 2004/191/EY, tehty 23 päivänä helmikuuta 2004, kolmansien maiden kansalaisia koskevien maastapoistamispäätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetun direktiivin 2001/40/EY soveltamisesta aiheutuvan taloudellisen epätasapainon korvaamista koskevista perusteista ja käytännön järjestelyistä (EUVL L 60, 27.2.2004, s. 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2004/191/oj).

(66) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän asetuksen tavoitetta eli parantaa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamisen tuloksellisuutta, vaan se voidaan jäsenvaltioiden yhteisen johdonmukaisen toimintamallin varmistamiseen tähtäävän toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi.

(67) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyssä, Tanskan asemasta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 22 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän asetuksen hyväksymiseen, asetus ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan. Koska tällä asetuksella kehitetään Schengenin säännöstöä, Tanska päättää mainitun pöytäkirjan 4 artiklan mukaisesti kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun neuvosto on hyväksynyt tämän asetuksen, saattaako se asetuksen osaksi kansallista lainsäädäntöään.

(68) Tällä asetuksella kehitetään niitä Schengenin säännöstön määräyksiä, joihin Irlanti ei osallistu Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyn, osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyn pöytäkirjan N:o 19 mukaisesti, eikä asetus sido Irlantia eikä sitä sovelleta Irlantiin, ellei kyseisen pöytäkirjan 4 artiklan soveltamisesta muuta johdu.

(69) Islannin ja Norjan osalta tällä asetuksella kehitetään niitä Schengenin säännöstön määräyksiä, joita tarkoitetaan Euroopan unionin neuvoston sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välisessä sopimuksessa viimeksi mainittujen osallistumisesta Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen ([22]) ja jotka kuuluvat neuvoston päätöksen 1999/437/EY ([23]) 1 artiklan C kohdassa tarkoitettuun alaan.

(70) Sveitsin osalta tällä asetuksella kehitetään niitä Schengenin säännöstön määräyksiä, joita tarkoitetaan Euroopan unionin, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisessä sopimuksessa Sveitsin valaliiton osallistumisesta Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen ([24]) ja jotka kuuluvat päätöksen 1999/437/EY 1 artiklan C kohdassa, luettuna yhdessä neuvoston päätöksen 2008/146/EY ([25]) 3 artiklan kanssa, tarkoitettuun alaan.

(71) Liechtensteinin osalta tällä asetuksella kehitetään niitä Schengenin säännöstön määräyksiä, joita tarkoitetaan Euroopan unionin, Euroopan yhteisön, Sveitsin valaliiton ja Liechtensteinin ruhtinaskunnan välisessä pöytäkirjassa Liechtensteinin ruhtinaskunnan liittymisestä Euroopan unionin, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton väliseen sopimukseen Sveitsin valaliiton osallistumisesta Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen ja jotka kuuluvat päätöksen 1999/437/EY 1 artiklan C kohdassa, luettuna yhdessä neuvoston päätöksen 2011/350/EU ([26]) 3 artiklan kanssa, tarkoitettuun alaan.

([22]) EYVL L 176, 10.7.1999, s. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/1999/439(1)/oj.

([23]) Neuvoston päätös 1999/437/EY, tehty 17 päivänä toukokuuta 1999, tietyistä Euroopan unionin neuvoston, Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välillä näiden kahden valtion osallistumisesta Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen tehdyn sopimuksen yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä (EYVL L 176, 10.7.1999, s. 31, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj).

([24]) EUVL L 53, 27.2.2008, s. 52, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2008/178(1)/oj.

([25]) Neuvoston päätös 2008/146/EY, tehty 28 päivänä tammikuuta 2008, Euroopan unionin, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen, Sveitsin valaliiton osallistumista Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen koskevan sopimuksen tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta (EUVL L 53, 27.2.2008, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2008/146/oj).

([26]) Neuvoston päätös 2011/350/EU, annettu 7 päivänä maaliskuuta 2011, Liechtensteinin ruhtinaskunnan liittymisestä Euroopan unionin, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton väliseen sopimukseen, joka koskee Sveitsin valaliiton osallistumista Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen, Euroopan unionin, Euroopan yhteisön, Sveitsin valaliiton ja Liechtensteinin ruhtinaskunnan välillä tehtävän pöytäkirjan tekemisestä Euroopan unionin puolesta, siltä osin kuin kyse on tarkastusten poistamisesta sisärajoilta ja henkilöiden liikkumisesta rajojen yli (EUVL L 160, 18.6.2011, s. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj).

(72) Tämä asetus on vuoden 2003 liittymisasiakirjan 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu Schengenin säännöstöön perustuva tai muuten siihen liittyvä säädös.

(73) Euroopan tietosuojavaltuutettua on kuultu asetuksen (EU) 2018/1725 42 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ja hän on antanut lausuntonsa 23 päivänä toukokuuta 2025,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

I LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Kohde

1. Tällä asetuksella perustetaan yhteinen järjestelmä jäsenvaltioiden alueella laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten, jäljempänä 'laittomasti oleskelevat kolmannen maan kansalaiset', tuloksellista palauttamista varten noudattaen Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, jäljempänä 'perusoikeuskirja', tunnustettuja perusoikeuksia ja unionin oikeuden yleisiä periaatteita sekä sovellettavia kansainvälisiä velvoitteita, jotka koskevat muun muassa ihmisoikeuksia.

2. Tämän asetuksen tavoitteena on antaa jäsenvaltioille mahdollisuus toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet laittomasti oleskelevien kolmannen maan kansalaisten tosiasiallisen paluun tai palauttamisen varmistamiseksi ottaen huomioon asetuksen (EU) 2024/1351 3 artiklassa, 4 artiklan h alakohdassa ja 5 artiklan e alakohdassa vahvistettu kokonaisvaltainen lähestymistapa.

2 artikla

Soveltamisala

1. Tätä asetusta sovelletaan laittomasti oleskeleviin kolmansien maiden kansalaisiin.

2. Tätä asetusta ei sovelleta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399 ([27]) 2 artiklan 5 alakohdassa määriteltyihin unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluviin henkilöihin.

3. Tämä asetus ei rajoita asetusten (EU) 2024/1351, (EU) 2024/1348 ja (EU) 2024/1349 säännösten soveltamista.

4. Rajoittamatta tämän artiklan 5 kohdan soveltamista tätä asetusta ei sovelleta kolmansien maiden kansalaisiin,

a) joilta on evätty pääsy ulkorajoilla asetuksen (EU) 2016/399 14 artiklan mukaisesti, tai sellaisen jäsenvaltion tapauksessa, jota mainittu asetus ei sido, joilta on evätty pääsy tällaisen jäsenvaltion alueelle vastaavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti;

b) jotka toimivaltaiset viranomaiset ovat ottaneet kiinni tai pysäyttäneet heidän ylittäessään laittomasti jäsenvaltion ulkorajan maa-, meri- tai ilmateitse ja joille ei ole sen jälkeen myönnetty lupaa tai oikeutta oleskella kyseisessä jäsenvaltiossa;

([27]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/399, annettu 9 päivänä maaliskuuta 2016, henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta unionin säännöstöstä (Schengenin rajasäännöstö) (EUVL L 77, 23.3.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/399/oj).

c) jotka on rikosoikeudellisena seuraamuksena tai rikosoikeudellisen seuraamuksen johdosta määrätty palautettavaksi kansallisen lainsäädännön mukaisesti;

d) jotka ovat luovuttamismenettelyn kohteena.

5. Jäsenvaltio voi päättää soveltaa tätä asetusta yhteen tai useampaan 4 kohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitettuun kolmansien maiden kansalaisten ryhmään. Tällöin tätä asetusta sovelletaan näihin kolmansien maiden kansalaisten ryhmiin siitä päivästä alkaen, jona jäsenvaltio ilmoittaa päätöksestään muille jäsenvaltioille ja komissiolle.

6. Jäljempänä olevia 5, 7 ja 8 artiklaa ei sovelleta, kun jäsenvaltio päättää soveltaa tätä asetusta niihin kolmansien maiden kansalaisiin, jotka on rikosoikeudellisena seuraamuksena määrätty palautettaviksi.

7. Niiden kolmansien maiden kansalaisten osalta, jotka jäävät 4 kohdan a tai b alakohdan mukaisesti tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle, jäsenvaltioiden on varmistettava vähintään yhtä suotuisa kohtelu ja suojelun taso kuin ne, joista säädetään 10 artiklan 9 ja 10 kohdassa, 11 artiklan 2 kohdassa, 11 artiklan 6 kohdan c ja e alakohdassa, 32 artiklan 1–6 kohdassa ja 33 artiklassa, ja noudatettava palautuskiellon periaatetta.

8. Tätä asetusta sovelletaan rajoittamatta jäsenvaltioiden kansallisen rikosoikeuden ja erityisesti sellaisten säännösten soveltamista, joissa säädetään laittomasta oleskelusta määrättävistä tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista rikosoikeudellisista seuraamuksista, vankeusrangaistukset mukaan lukien, edellyttäen, että kyseessä olevat rikosoikeudelliset menettelyt ja tällaisten seuraamusten soveltaminen eivät vaaranna tosiasiallisen paluun tai palauttamisten toteutumista.

3 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) ’kolmannen maan kansalaisella’ henkilöä, joka ei ole Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 20 artiklassa tarkoitettu unionin kansalainen ja joka ei ole asetuksen (EU) 2016/399 2 artiklan 5 alakohdassa määritelty unionin oikeuden mukaisen vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden piiriin kuuluva henkilö;

2) ’laittomalla oleskelulla’ sellaisen kolmannen maan kansalaisen oleskelua jäsenvaltion alueella, joka ei täytä tai ei enää täytä asetuksen (EU) 2016/399 6 artiklassa säädettyjä kolmannen maan kansalaisten maahantuloedellytyksiä tai kyseisessä jäsenvaltiossa oleskelua tai asumista koskevia edellytyksiä taikka sellaisen jäsenvaltion tapauksessa, jota mainittu asetus ei sido, vastaavassa kansallisessa lainsäädännössä säädettyjä maahantulon, maassa oleskelun tai asumisen edellytyksiä;

3) ’paluumaalla’ jotakin seuraavista:

a) kolmas maa, joka on kolmannen maan kansalaisen lähtömaa;

b) kolmas maa, joka on kolmannen maan kansalaisen aiempi vakituinen asuinmaa;

c) kauttakulkumaana matkalla unioniin ollut kolmas maa unionin tai jäsenvaltioiden takaisinottosopimusten tai -järjestelyjen mukaisesti;

d) muu kuin a tai b alakohdassa tarkoitettu kolmas maa, johon kolmannen maan kansalaisella on oikeus tulla ja jossa hänellä on oikeus oleskella;

e) turvallinen kolmas maa, jonka osalta kolmannen maan kansalaisen kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on hylätty tutkittavaksi ottamisen edellytysten puuttumisen vuoksi asetuksen (EU) 2024/1348 38 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla tai sellaisten jäsenvaltioiden tapauksessa, joita mainittu asetus ei sido, niiden mahdollisesti kansalliseen lainsäädäntöönsä sisällyttämien vastaavien säännösten mukaisesti;

f) ensimmäinen turvapaikkamaa, jonka osalta kolmannen maan kansalaisen kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on hylätty tutkittavaksi ottamisen edellytysten puuttumisen vuoksi asetuksen (EU) 2024/1348 38 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla tai sellaisten jäsenvaltioiden tapauksessa, joita mainittu asetus ei sido, niiden mahdollisesti kansalliseen lainsäädäntöönsä sisällyttämien vastaavien säännösten mukaisesti;

g) muu kuin a, b tai d alakohdassa tarkoitettu kolmas maa, jonka kanssa on tehty sopimus tai järjestely, jonka perusteella kolmannen maan kansalainen otetaan vastaan tämän asetuksen 14 artiklan mukaisesti;

4) ’palauttamispäätöksellä’ hallinnollista tai oikeudellista toimenpidettä tai päätöstä, jolla kolmannen maan kansalaisen oleskelu todetaan laittomaksi ja jolla kyseisen kolmannen maan kansalaisen osalta todetaan tai asetetaan velvoite poistua jäsenvaltioiden alueelta;

5) ’paluulla’ tai ’palauttamisella’ toimia, joilla

a) laittomasti oleskeleva kolmannen maan kansalainen palaa vapaaehtoisesti 8 alakohdan määritelmän mukaisesti; tai

b) toimivaltaiset viranomaiset poistavat laittomasti oleskelevan kolmannen maan kansalaisen jäsenvaltioista johonkin poistamispäätöksessä tai tapauksen mukaan palauttamispäätöksessä määritettyyn paluumaahan;

6) ’poistamispäätöksellä’ hallinnollista tai oikeudellista toimenpidettä tai päätöstä, jossa todetaan, että kolmannen maan kansalainen voidaan poistaa yhteen tai useampaan paluumaahan;

7) ’poistamisella’ toimivaltaisten viranomaisten suorittamaa palauttamispäätöksen tai poistamispäätöksen täytäntöönpanoa kuljettamalla henkilö fyysisesti pois jäsenvaltioista paluumaahan;

8) ’vapaaehtoisella paluulla’ sitä, että laittomasti oleskeleva kolmannen maan kansalainen, joka noudattaa velvoitetta poistua palauttamispäätöksessä vahvistetun paluulle asetetun ajan kuluessa tai sen päätyttyä, poistuu jäsenvaltioiden alueelta itse avustettuna tai ilman avustusta eikä poistamiseen turvauduta;

9) ’pakenemisella’ toimintaa, jonka seurauksena kolmannen maan kansalainen ei pysyttele toimivaltaisten hallinto- tai oikeusviranomaisten saatavilla;

10) ’maahantulokiellolla’ hallinnollista tai oikeudellista päätöstä tai muuta toimenpidettä, jolla kielletään kolmannen maan kansalaisen tulo jäsenvaltioiden alueelle ja siellä oleskelu;

11) ’palauttamisoperaatiolla’ toimivaltaisen viranomaisen järjestämää tai koordinoimaa taikka Frontexin tukemaa operaatiota, jossa palautetaan kolmansien maiden kansalaisia yhdestä tai useammasta jäsenvaltiosta.

4 artikla

Perusoikeudet

Jäsenvaltioiden on tätä asetusta soveltaessaan noudatettava kaikilta osin asiaan liittyvää unionin oikeutta, mukaan lukien perusoikeuskirja, asian kannalta merkityksellistä kansainvälistä oikeutta, kansainvälisen suojelun saatavuuteen liittyviä velvoitteita, palautuskiellon periaatetta ja perusoikeuksia.

II LUKU

PALAUTTAMISMENETTELY

1 JAKSO

PALAUTTAMISESTA MÄÄRÄÄMISTÄ KOSKEVA MENETTELY

5 artikla

Palauttamispäätös

1. Jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on tehtävä alueellaan laittomasti oleskelevia kolmansien maiden kansalaisia koskeva palauttamispäätös, jolla todetaan kyseisen kolmannen maan kansalaisen velvoite poistua jäsenvaltioiden alueelta tai asetetaan kyseinen velvoite.

2. Palauttamispäätöksessä on

a) ilmoitettava paluulle asetettu aika, joka saa olla enintään 30 päivää ja jonka päättyessä kolmannen maan kansalaisen on poistuttava jäsenvaltioiden alueelta; tai

b) ilmoitettava, että kolmannen maan kansalaisen on poistuttava välittömästi jäsenvaltioiden alueelta.

Ensimmäisen alakohdan a alakohdassa tarkoitettua paluulle asetettua aikaa, jota ei saa ylittää, voidaan lyhentää siten kuin kansallisessa lainsäädännössä täsmennetään.

Jäsenvaltiot voivat säätää kansallisessa lainsäädännössään tilanteista, joissa kolmannen maan kansalaiselle on myönnettävä paluulle asetettu aika tai joissa tämän on poistuttava välittömästi.

3. Poiketen siitä, mitä 2 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdassa säädetään, palauttamispäätöksessä voidaan ilmoittaa paluulle asetettu aika, joka ylittää 30 päivää, ottaen asianmukaisesti huomioon yksittäistapauksen erityisolosuhteet.

4. Toimivaltaiset viranomaiset voivat pidentää palauttamispäätöksessä alun perin ilmoitettua paluulle asetettua aikaa ottaen asianmukaisesti huomioon yksittäistapauksen erityisolosuhteet, erityisesti osallistumisen 44 artiklan 3 kohdan mukaiseen paluuta ja uudelleenkotoutumista tukevaan ohjelmaan tai 18 artiklassa säädetyn yhteistyön tekemistä koskevan velvoitteen noudattaminen.

5. Toimivaltaiset viranomaiset voivat lyhentää palauttamispäätöksessä alun perin ilmoitettua paluulle asetettua aikaa tapauksissa, joissa 18 artiklassa säädettyä velvoitetta tehdä yhteistyötä ei noudateta.

6. Päivämäärä, josta alkaen paluulle asetettu aika lasketaan, määritellään kansallisessa lainsäädännössä.

7. Palauttamispäätös on tehtävä kirjallisesti, ja siinä on esitettävä tosiseikkoihin liittyvät ja oikeudelliset perusteet. Kolmannen maan kansalaiselle on ilmoitettava käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista ja niiden käyttöä koskevista määräajoista. Palauttamispäätös on annettava kolmannen maan kansalaiselle tiedoksi mahdollisimman pian päätöksen tehneen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Jos kolmannen maan kansalaisen olinpaikka ei ole tiedossa, palauttamispäätös annetaan tiedoksi kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

8. Toimivaltaiset viranomaiset voivat päättää olla antamatta 7 kohdassa tarkoitettuja tosiseikkoihin liittyviä perusteluja tai päättää rajoittaa niitä, jos kansallisessa lainsäädännössä säädetään tiedonsaantioikeuden rajoittamisesta tai jos se on tarpeen yleisen järjestyksen, yleisen turvallisuuden tai kansallisen turvallisuuden turvaamiseksi sekä rikosten ennalta ehkäisemiseksi, tutkimiseksi ja paljastamiseksi ja niihin liittyviä syytetoimia varten. Tällaisissa tapauksissa kolmannen maan kansalaiselle on ilmoitettava olennaisilta osiltaan perusteet, joiden pohjalta palauttamispäätös on tehty, jotta käytettävissä on tehokkaat oikeussuojakeinot. Velvoite ilmoittaa kolmannen maan kansalaiselle perusteet olennaisilta osiltaan ei sisällä velvoitetta paljastaa turvallisuusluokiteltuja tietoja.

9. Paluumaa tai paluumaat voidaan määrittää palauttamispäätöksessä tai 10 artiklan 4 kohdan nojalla ennen poistamisen toteuttamista. Jos kolmannen maan kansalainen päättää palata vapaaehtoisesti muuhun paluumaahan kuin palauttamispäätöksessä tai poistamispäätöksessä määritettyyn paluumaahan tai ilmoitettuihin paluumaihin, ei ole tarpeen tehdä uutta päätöstä paluumaan määrittämisestä.

10. Toimivaltaisia viranomaisia ei saa estää tekemästä palauttamispäätöstä tilanteessa, jossa poistamiselle on olemassa este. Kun paluumaa on määritetty palauttamispäätöksessä ja palautuskiellon periaatteen rikkomisen vaara on havaittu, poistamista kyseiseen paluumaahan on lykättävä 11 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti.

11. Kolmannen maan kansalaiselle on pyynnöstä annettava kirjallinen tai suullinen käännös palauttamispäätöksen keskeisestä sisällöstä sekä käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista kielellä, jota hän ymmärtää tai jota hänen voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän. Tätä varten toimivaltaiset viranomaiset voivat tarvittaessa käyttää standardoituja käännöspohjia taikka koneavusteisen kääntämisen työkaluja tai konekäännöstyökaluja.

12. Palauttamispäätös on tehtävä samalla toimenpiteellä tai erillisellä toimenpiteellä samanaikaisesti ja yhdessä kolmannen maan kansalaisen laillisen oleskelun lopettamista koskevan päätöksen kanssa taikka ilman aiheetonta viivytystä kyseisen päätöksen tekemisen jälkeen ja vaikuttamatta V luvussa säädettyihin ja muiden merkityksellisten unionin tai kansainvälisen oikeuden säännösten tai määräysten mukaisiin menettelytakeisiin.

13. Komissio hyväksyy viimeistään 17 päivänä huhtikuuta 2027 täytäntöönpanosäädöksen ”eurooppalainen palauttamismääräys” -lomakkeen vahvistamiseksi. Eurooppalaisessa palauttamismääräyksessä on esitettävä palauttamispäätöksen ja tapauksen mukaan poistamispäätöksen keskeinen sisältö. Kyseinen täytäntöönpanosäädös hyväksytään 47 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.

14. Palauttamispäätöksen tekemisen yhteydessä jäsenvaltioiden on käytettävä eurooppalaista palauttamismääräystä, ja se on asetettava saataville Schengenin tietojärjestelmässä asetuksen (EU) 2018/1860 mukaisesti.

15. Jäsenvaltiot ja komissio ja asiaankuuluvat unionin virastot, kuten eu-LISA, ryhtyvät viimeistään 13 kohdassa tarkoitetun täytäntöönpanosäädöksen hyväksymispäivään mennessä ottamaan omalta osaltaan käyttöön tarvittavia oikeudellisia ja teknisiä järjestelyjä, joilla voidaan asettaa eurooppalainen palauttamismääräys saataville Schengenin tietojärjestelmässä ja tällä tavoin helpottaa 14 kohdassa säädetyn velvoitteen täyttämistä. Komissio ja asiaankuuluvat unionin virastot, kuten eu-LISA, tukevat jäsenvaltioita tarvittaessa.

16. Komissio ja asiaankuuluvat unionin virastot, kuten eu-LISA, toteuttavat viimeistään 17 päivänä lokakuuta 2027 toimenpiteitä, joilla varmistetaan mahdollisuus eurooppalaisen palauttamismääräyksen automaattiseen käsittelyyn 7 artiklan soveltamisen tehostamiseksi.

17. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle 14 kohdassa mainitun velvoitteen täyttämiseksi käyttöön ottamistaan tarvittavista oikeudellisista ja teknisistä järjestelyistä viimeistään 17 päivänä lokakuuta 2027.

6 artikla

Poikkeukset palauttamispäätöksen tekemistä koskevasta velvoitteesta

1. Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat päättää olla tekemättä palauttamispäätöstä, jos laittomasti oleskeleva kolmannen maan kansalainen

a) siirretään toiseen jäsenvaltioon asetuksen (EU) 2016/399 23 a artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti;

b) siirretään toiseen jäsenvaltioon kahdenvälisten sopimusten tai järjestelyjen nojalla tai 42 artiklan mukaisen jäsenvaltioiden välisen yhteistyön perusteella;

c) on henkilö, jonka laiton oleskelu havaitaan ulkorajalla maastalähdön yhteydessä asetuksen (EU) 2016/399 8 artiklan nojalla tehtävien rajatarkastusten tai sellaisten jäsenvaltioiden tapauksessa, joita mainittu asetus ei sido, kansallisen lainsäädännön mukaisesti tehtävien vastaavien tarkastusten yhteydessä välttäen niin pitkälti kuin mahdollista asianomaisen kolmannen maan kansalaisen poistumisen lykkäämistä.

2. Palauttamispäätöstä ei saa tehdä tapauksissa, joissa kolmannen maan kansalaisella on toisen jäsenvaltion myöntämä voimassa oleva oleskelulupa, pitkäaikainen viisumi tai muu oleskeluun oikeuttava lupa.

3. Tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa jäsenvaltion, jonka alueella kolmannen maan kansalainen oleskelee laittomasti, on vaadittava kolmannen maan kansalaista siirtymään välittömästi kyseisen toisen jäsenvaltion alueelle. Jos kolmannen maan kansalainen ei noudata tätä vaatimusta tai jos kolmannen maan kansalaisen välitön poistuminen on tarpeen yleiseen järjestykseen, yleiseen turvallisuuteen tai kansalliseen turvallisuuteen liittyvistä syistä, jäsenvaltio, jonka alueella kyseinen kolmannen valtion kansalainen on laittomasti, voi pyytää muiden jäsenvaltioiden yhteistyötä 42 artiklan nojalla tai tehdä palauttamispäätöksen 5 artiklan mukaisesti.

4. Palauttamispäätöstä ei saa tehdä tapauksissa, joissa sovelletaan 7 artiklassa säädettyä menettelyä.

7 artikla

Toisen jäsenvaltion tekemien palauttamispäätösten tunnustaminen ja täytäntöönpano

1. Jäsenvaltio, jossa kolmannen maan kansalainen oleskelee laittomasti, jäljempänä ’täytäntöönpaneva jäsenvaltio’, voi tunnustaa ja panna täytäntöön täytäntöönpanokelpoisen palauttamispäätöksen ja tarvittaessa poistamispäätöksen, jonka toinen jäsenvaltio, jäljempänä ’päätöksen tehnyt jäsenvaltio’, on tehnyt asianomaisen kolmannen maan kansalaisen osalta 5 artiklan 1 kohdan ja 10 artiklan 3 kohdan nojalla. Täytäntöönpanon on perustuttava eurooppalaisessa palauttamismääräyksessä oleviin tietoihin, ja se on toteutettava kansallisten sääntöjen ja 10 artiklassa säädettyjen menettelyjen mukaisesti.

2. Tunnustamisen ei edellytetä tapahtuvan hallinnollisen menettelyn muodossa. Jäsenvaltioiden ei edellytetä toteuttavan tunnustamista koskevia hallinnollisia toimenpiteitä tai tekevän sitä koskevia päätöksiä.

3. Jos jäsenvaltio ei tunnusta palauttamispäätöstä tai poistamispäätöstä taikka pane sitä täytäntöön 1 kohdan nojalla, kyseisen jäsenvaltion on tehtävä palauttamispäätös 5 artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisesti tai poistamispäätös 10 artiklan 3 kohdan nojalla.

4. Jos jäsenvaltio tunnustaa tai panee täytäntöön palauttamispäätöksen tai poistamispäätöksen 1 kohdan nojalla, sen on lykättävä poistamista, jos palauttamispäätöksen tai poistamispäätöksen vaikutuksia lykätään päätöksen tehneessä jäsenvaltiossa, ja se voi tehdä palauttamispäätöksen 5 artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisesti.

5. Jos päätöksen tehnyt jäsenvaltio lykkää palauttamispäätöstä tai peruuttaa sen taikka hallintoviranomainen tai tuomioistuin kumoaa sen, täytäntöönpanevan jäsenvaltion on tehtävä palauttamispäätös 5 artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisesti.

6. Päätöksen tehneen jäsenvaltion on pyynnöstä toimitettava täytäntöönpanevalle jäsenvaltiolle asetuksen (EU) 2018/1860 mukaisesti kaikki saatavilla olevat tiedot ja asiakirjat, jotka ovat tarpeen palauttamista tai poistamista varten.

7. Tämän artiklan soveltaminen ei rajoita 6 artiklassa säädettyjen poikkeusten käyttöä.

8. Jäsenvaltioiden on ryhdyttävä 5 artiklan 13 kohdassa tarkoitetun täytäntöönpanosäädöksen hyväksymispäivään mennessä toteuttamaan valmistelutoimia, joilla voitaisiin helpottaa toisen jäsenvaltion tekemien palauttamispäätösten tai poistamispäätösten tunnustamista, mukaan lukien tarvittaessa oikeudelliset ja tekniset järjestelyt niiden kansallisissa järjestelmissä, kansallisten tietojärjestelmien muutokset, asiaankuuluva koulutus ja pilottihankkeet.

9. Komissio arvioi viimeistään 17 päivänä lokakuuta 2029 tämän artiklan 1 kohdan mukaisen vastavuoroisen tunnustamisen täytäntöönpanoa erityisesti seuraavien seikkojen osalta:

a) ovatko jäsenvaltiot ottaneet käyttöön 5 artiklan 15 kohdassa tarkoitetut oikeudelliset ja tekniset järjestelyt, joilla eurooppalainen palauttamismääräys asetetaan saataville Schengenin tietojärjestelmässä, ja ovatko järjestelyt tehokkaita;

b) ovatko jäsenvaltiot ottaneet käyttöön oikeudelliset ja tekniset järjestelyt, joilla varmistetaan 5 artiklan 16 kohdassa tarkoitettu eurooppalaisen palauttamismääräyksen automaattinen käsittely;

c) palauttamispäätösten ja poistamispäätösten tunnustamisen ja täytäntöönpanon tuloksellisuus;

d) näistä johtuva rasite kansallisille oikeus- ja hallintojärjestelmille; ja

e) asiaankuuluvien koulutus- ja pilottihankkeiden tulokset.

10. Komissio esittää 9 kohdassa tarkoitetun arvioinnin perusteella tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksia, myös mahdollisia kohdennettuja muutoksia tuloksellisen palauttamisen varmistamiseksi, jotta voidaan ottaa käyttöön toisen jäsenvaltion tekemien täytäntöönpanokelpoisten palauttamispäätösten ja poistamispäätösten pakollinen tunnustaminen ja täytäntöönpano. Jos komissio ei esitä ehdotusta, se perustelee tämän.

2 JAKSO

MAAHANTULOKIELTO

8 artikla

Maahantulokiellon määrääminen

1. Palauttamispäätöksiin on liitettävä maahantulokielto, kun

a) kolmannen maan kansalainen on 10 artiklan mukaisen poistamisen kohteena;

b) velvoitetta poistua jäsenvaltioiden alueelta ei ole noudatettu 5 artiklan mukaisesti asetetuissa määräajoissa; tai

c) kolmannen maan kansalainen aiheuttaa 13 artiklassa tarkoitetun turvallisuusriskin.

2. Muissa kuin 1 kohdassa luetelluissa tapauksissa toimivaltaiset viranomaiset voivat liittää palauttamispäätökseen tai poistamispäätökseen maahantulokiellon ottaen huomioon merkitykselliset olosuhteet, erityisesti sen, missä määrin kolmannen maan kansalainen on tehnyt yhteistyötä.

3. Maahantulokielto on määrättävä osana palauttamispäätöstä tai osana poistamispäätöstä taikka erikseen kirjallisesti. Maahantulokielto on annettava kolmannen maan kansalaiselle tiedoksi kielellä, jota hän ymmärtää tai jota hänen voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän. Tätä varten toimivaltaiset viranomaiset voivat tarvittaessa käyttää standardoituja käännöspohjia taikka koneavusteisen kääntämisen työkaluja tai konekäännöstyökaluja.

4. Toimivaltaiset viranomaiset voivat määrätä maahantulokiellon tekemättä palauttamispäätöstä sellaiselle kolmannen maan kansalaiselle, joka on oleskellut laittomasti jäsenvaltioiden alueella ja jonka laiton oleskelu havaitaan maastalähdön yhteydessä asetuksen (EU) 2016/399 8 artiklan mukaisesti tehtävien rajatarkastusten tai sellaisten jäsenvaltioiden tapauksessa, joita mainittu asetus ei sido, kansallisen lainsäädännön mukaisesti tehtävien vastaavien tarkastusten yhteydessä. Näissä tapauksissa maahantulokielto voidaan määrätä ja antaa tiedoksi sen jälkeen, kun kolmannen maan kansalainen on poistunut jäsenvaltioiden alueelta, välttäen niin pitkälti kuin mahdollista asianomaisen kolmannen maan kansalaisen poistumisen lykkäämistä.

5. Jos laittomasti oleskeleva kolmannen maan kansalainen lähtee jäsenvaltioiden alueelta ennen palauttamispäätöksen tekemistä, toimivaltaiset viranomaiset voivat määrätä maahantulokiellon tekemättä palauttamispäätöstä.

6. Jos maahantulokiellon määräämisen perusteet ovat ilmenneet palauttamispäätöksen tekemisen jälkeen, toimivaltaiset viranomaiset voivat määrätä maahantulokiellon tekemättä uutta palauttamispäätöstä.

7. Toimivaltaiset viranomaiset voivat olla määräämättä maahantulokieltoa yksittäistapauksissa humanitaarisista syistä, jos kolmannen maan kansalainen on ihmiskaupan uhri tai jos kolmannen maan kansalainen tekee yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa, mukaan lukien ilmoittautumalla paluu- ja uudelleenkotoutumisohjelmaan.

8. Maahantulokiellon kestoa määritettäessä on otettava asianmukaisesti huomioon kaikki yksittäistapauksen merkitykselliset olosuhteet, ja sen kesto saa olla enintään kymmenen vuotta. Maahantulokielto voidaan määrätä enintään 20 vuodeksi asianmukaisesti perustelluista syistä, jos se katsotaan tarpeelliseksi, jotta voidaan estää asianomaisen kolmannen maan kansalaisen pääsy jäsenvaltioiden alueelle, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 13 artiklan 5 kohdan a alakohdan soveltamista.

9. Maahantulokiellon on alettava päivästä, jona kolmannen maan kansalainen poistui jäsenvaltioiden alueelta.

9 artikla

Maahantulokiellon peruuttaminen, keskeyttäminen tai lyhentäminen

1. Päätöksen tehneen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi peruuttaa maahantulokiellon, keskeyttää sen tai lyhentää sen kestoa, jos kolmannen maan kansalainen osoittaa, että hän on palannut vapaaehtoisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 2 ja 3 kohdan soveltamista.

2. Päätöksen tehneen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi, jos se katsoo tämän aiheelliseksi, peruuttaa maahantulokiellon, keskeyttää sen tai lyhentää sen kestoa perustelluissa yksittäistapauksissa, mukaan lukien humanitaarisista syistä, ottaen huomioon kaikki merkitykselliset olosuhteet, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 3 kohdan soveltamista.

3. Kolmannen maan kansalainen voi esittää asianmukaisesti perustellun pyynnön, joka koskee maahantulokiellon peruuttamista, keskeyttämistä tai sen keston lyhentämistä, edellyttäen, että kyseinen kolmannen maan kansalainen on poistunut jäsenvaltioiden alueelta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 4 kohdan soveltamista.

4. Kolmannen maan kansalainen, jolle on määrätty 8 artiklan 8 kohdan tai 13 artiklan 5 kohdan a alakohdan mukaisesti yli kymmenen vuoden pituinen maahantulokielto, voi kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun hän on poistunut jäsenvaltioiden alueelta, pyytää päätöksen tehnyttä jäsenvaltiota tarkastelemaan, olisiko maahantulokielto peruutettava tai keskeytettävä taikka olisiko sen kestoa lyhennettävä, ottaen asianmukaisesti huomioon kaikki merkitykselliset olosuhteet, mukaan lukien tarvittaessa se, aiheuttaako kolmannen maan kansalainen edelleen 13 artiklassa tarkoitetun turvallisuusriskin ja tarvitaanko maahantulokieltoa edelleen, jotta kyseistä kolmannen maan kansalaista voidaan estää tulemasta jäsenvaltioiden alueelle. Uudelleentarkastelupyynnön on oltava asianmukaisesti perusteltu.

5. Jäsenvaltiot voivat asettaa maahantulokiellon peruuttamisen ehdoksi kolmannen maan kansalaisen poistamisesta aiheutuneiden kustannusten korvaamisen.

3 JAKSO

PALAUTTAMISEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

10 artikla

Poistaminen

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet poistaakseen kolmannen maan kansalaisen, josta on tehty palauttamispäätös tai poistamispäätös, jos

a) kolmannen maan kansalainen ei ole noudattanut 5 artiklan mukaista velvoitetta poistua jäsenvaltioiden alueelta;

b) kolmannen maan kansalainen ei tee yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa;

c) kolmannen maan kansalainen kuuluu 13 artiklan soveltamisalaan;

d) kolmannen maan kansalainen siirtyy toiseen jäsenvaltioon ilman lupaa, mukaan lukien 5 artiklan mukaisesti määritetyn ajanjakson aikana;

e) toimivaltaiset viranomaiset katsovat poistamisen tarpeelliseksi ja oikeasuhteiseksi kansallisen lainsäädännön mukaisesti muista kuin a–d alakohdassa luetelluista syistä.

2. Tämä asetus ei estä jäsenvaltioita sallimasta tai helpottamasta sellaisen kolmannen maan kansalaisen vapaaehtoista paluuta, joka on muuten poistamisen kohteena 1 kohdan nojalla, erityisesti jos sen katsotaan johtavan nopeampaan ja tuloksellisempaan paluuseen.

3. Toimivaltaiset viranomaiset voivat tehdä poistamispäätöksen kaikkien palautettavaksi määrättyjen kolmansien maiden kansalaisten osalta. Jos poistamispäätös tehdään, sen on oltava kirjallisessa muodossa ja se voi olla samassa päätöksessä kuin palauttamispäätös tai erillisenä hallinnollisena tai oikeudellisena toimenpiteenä tai päätöksenä taikka osana muuta hallinnollista tai oikeudellista päätöstä.

4. Jos paluumaata ei ole vielä määritetty tai jos se on eri kuin aiemmin määritetty paluumaa, toimivaltaisen viranomaisen on määritettävä palauttamispäätöksessä tai poistamispäätöksessä yksi tai useampi paluumaa ennen poistamisen toteuttamista.

5. Jos poistamispäätös tehdään, siinä on esitettävä tosiseikkoihin liittyvät ja oikeudelliset perusteet. Kolmannen maan kansalaiselle on ilmoitettava käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista ja niiden käyttöä koskevista määräajoista. Poistamispäätös on annettava kolmannen maan kansalaiselle tiedoksi mahdollisimman pian päätöksen tehneen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

6. Jos poistamispäätös tehdään, kolmannen maan kansalaiselle on pyynnöstä annettava kirjallinen tai suullinen käännös poistamispäätöksen keskeisestä sisällöstä sekä käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista kielellä, jota hän ymmärtää tai jota hänen voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän. Tätä varten toimivaltaiset viranomaiset voivat tarvittaessa käyttää standardoituja käännöspohjia taikka koneavusteisen kääntämisen työkaluja tai konekäännöstyökaluja.

7. Jos kolmannen maan kansalainen ilmoittaa tai jäsenvaltion viranomaisten tietoon tulee asiaankuuluvia seikkoja, joiden mukaan poistaminen loukkaisi palautuskiellon periaatetta, toimivaltaisten viranomaisten on ohjattava kolmannen maan kansalainen asianmukaiseen menettelyyn, tapauksen mukaan esimerkiksi asetuksen (EU) 2024/1348 mukaiseen turvapaikkamenettelyyn, tai, niiden jäsenvaltioiden tapauksessa, joita kyseinen asetus ei sido, vastaavien säännösten mukaisesti, jos ne ovat ottaneet käyttöön tällaiset säännökset kansallisessa lainsäädännössään, tai niiden on arvioitava kansallisen lainsäädännön mukaisesti, onko poistaminen palautuskiellon periaatteen mukainen. Asianomaisen kolmannen maan kansalaisen on esitettävä mahdollisimman nopeasti kaikki henkilökohtaisia olosuhteitaan koskevat merkitykselliset tiedot perustellakseen väitteensä, että poistaminen loukkaisi palautuskiellon periaatetta. Toimivaltaiset viranomaiset voivat hyödyntää kyseisen kolmannen maan kansalaisen osalta tehtyjä palautuskiellon periaatteen loukkaamisen vaaraa koskevia aiempia arviointeja tai ottaa ne huomioon. Palautuskiellon periaatteen rikkomisen vaaraa arvioidaan uudelleen vain, jos asiaankuuluvat tiedot on vahvistettu.

8. Jäsenvaltiot voivat päättää, että muu viranomainen kuin palauttamispäätöksen tehnyt tai täytäntöönpaneva toimivaltainen viranomainen voi arvioida, noudatetaanko palautuskiellon periaatetta.

9. Poistamisen varmistamiseksi toteutettavien pakkokeinojen on oltava välttämättömiä ja oikeasuhteisia, eikä niihin saa missään tapauksessa liittyä kohtuutonta voimankäyttöä. Pakkokeinot on pantava täytäntöön kansallisen lainsäädännön mukaisesti kunnioittaen perusoikeuksia sekä asianomaisen kolmannen maan kansalaisen ihmisarvoa ja fyysistä koskemattomuutta.

10. Lentoteitse tapahtuvan poistamisen aikana jäsenvaltioiden on otettava huomioon neuvoston päätöksen 2004/573/EY ([28]) liitteessä esitetyt yhteiset ohjeet, jotka koskevat lentoteitse tapahtuvaan yhteiseen poistamiseen sovellettavia turvallisuusmääräyksiä.

11 artikla

Poistamisen lykkäämisedellytykset

1. Edellä olevan 10 artiklan mukaista poistamista on lykättävä seuraavissa olosuhteissa:

a) kun se loukkaisi palautuskiellon periaatetta; tai

b) kun ja niin pitkäksi aikaa kuin palauttamispäätöksen täytäntöönpanoa on lykätty 28 artiklan mukaisesti.

2. Edellä olevan 10 artiklan mukaista poistamista voidaan lykätä ottaen huomioon yksittäistapauksen erityisolosuhteet. Jos on olemassa pakenemisen vaara, voidaan soveltaa tämän artiklan 7 kohdan mukaisia lisätoimenpiteitä.

3. Jos kolmannen maan kansalainen pyytää poistamisen lykkäämistä, pyyntö on perusteltava asianmukaisesti.

([28]) Neuvoston päätös 2004/573/EY, tehty 29 päivänä huhtikuuta 2004, yhteisten lentojen järjestämisestä henkilökohtaisen maastapoistamispäätöksen saaneiden kolmansien maiden kansalaisten poistamiseksi kahden tai useamman jäsenvaltion alueelta (EUVL L 261, 6.8.2004, s. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2004/573/oj).

4. Jäsenvaltioiden on toimitettava asianomaiselle kolmannen maan kansalaiselle kirjallinen vahvistus 1 tai 2 kohdan mukaisesta lykkäämisestä ja hänen oikeuksistaan lykkäämisen aikana. Vahvistuksen käännös voidaan toimittaa kolmannen maan kansalaiselle suullisesti kielellä, jota hän ymmärtää tai jota hänen voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän, myös tulkkauspalveluja käyttäen.

5. Poistamisen lykkäämistä on tarkasteltava uudelleen, jos merkityksellisissä olosuhteissa tapahtuu muutoksia.

6. Poistamisen lykkäämisen aikana on otettava huomioon seuraavat kolmannen maan kansalaisen tilannetta ja sitä, noudattaako kolmannen maan kansalainen tässä asetuksessa säädettyjä velvoitteita, koskevat seikat:

a) perustarpeet;

b) perheen yhtenäisyys jäsenvaltion alueella olevien perheenjäsenten kesken;

c) kiireellinen terveydenhoito ja välttämätön sairaanhoito;

d) alaikäisten pääsy peruskoulutusjärjestelmään heidän oleskelunsa kestosta riippuen;

e) haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden erityistarpeet.

7. Jos poistamista lykätään, voidaan soveltaa 18, 23 ja 29 artiklassa säädettyjä toimenpiteitä, jos niitä koskevat edellytykset täyttyvät.

12 artikla

Poistamisen seuranta

Jäsenvaltioiden on säädettävä riippumattomasta järjestelmästä poistamisen seuraamiseksi. Jäsenvaltiot voivat käyttää olemassa olevia seurantamekanismeja, kuten asetuksen (EU) 2024/1356 mukaisia rakenteita ja asiantuntemusta, joilla on merkitystä tämän artiklan soveltamisen kannalta.

13 artikla

Turvallisuusriskejä aiheuttavien kolmansien maiden kansalaisten palauttaminen

1. Tätä artiklaa sovelletaan kolmannen maan kansalaiseen, kun

a) hän aiheuttaa uhkan yleiselle järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai kansalliselle turvallisuudelle, myös silloin, kun hänestä on tehty kuulutus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1861 ([29]) 24 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla;

b) on perusteltuja viitteitä, jotka tukevat epäilystä siitä, että hän on syyllistynyt neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS ([30]) 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun vakavaan rikokseen tai rikokseen, josta seuraa vähintään kahden vuoden vapausrangaistus tuomiojäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan, tai useisiin rikoksiin, joista seuraa kansallisen lainsäädännön mukaan vähintään vuoden vapausrangaistus;

([29]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1861, annettu 28 päivänä marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä rajatarkastuksissa, Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1987/2006 muuttamisesta ja kumoamisesta (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1861/oj).

([30]) Neuvoston puitepäätös 2002/584/YOS, tehty 13 päivänä kesäkuuta 2002, eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä – Tiettyjen jäsenvaltioiden lausumat puitepäätöksen tekemisestä (EYVL L 190, 18.7.2002, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2002/584/oj).

c) on perusteltuja viitteitä siitä, että hän on osallisena johonkin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2017/541 ([31]) tarkoitettuun rikokseen;

d) on perusteltuja viitteitä siitä, että hänellä on aikomus tehdä tämän kohdan b ja c alakohdassa tarkoitettu rikos jäsenvaltion alueella;

e) on perusteltuja viitteitä siitä, että hän aiheuttaa jonkin muun kansallisessa lainsäädännössä määritellyn turvallisuusuhkan.

2. Edellä olevia 1 kohdan b, c ja d alakohtaa sovelletaan myös kolmansien maiden kansalaisiin, jos on perusteltuja viitteitä siitä, että he ovat yllyttäneet mainituissa alakohdissa tarkoitettuihin rikoksiin tai tekoihin tai muulla tavoin osallistuneet niiden tekemiseen.

3. Tämän artiklan soveltamisalaan kuuluviin kolmansien maiden kansalaisiin on sovellettava 10 artiklan mukaista poistamista.

4. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tämän artiklan soveltamisalaan kuuluvia kolmansien maiden kansalaisia koskevat palauttamispäätökset ovat ensisijaisia, kun niitä käsitellään ja pannaan täytäntöön.

5. Poiketen siitä, mitä tämän asetuksen asiaan liittyvissä säännöksissä säädetään, tämän artiklan soveltamisalaan kuuluviin kolmansien maiden kansalaisiin voidaan soveltaa seuraavaa:

a) heille voidaan määrätä 8 artiklan mukaisesti maahantulokielto, jonka pituus ylittää 8 artiklan 8 kohdassa säädetyn enimmäiskeston, tai toistaiseksi voimassa oleva maahantulokielto, jos se on perusteltua ja oikeassa suhteessa kyseisen kolmannen maan kansalaisen aiheuttamaan turvallisuusriskiin; tällöin sovelletaan 9 artiklan 4 kohtaa;

b) heidät voidaan ottaa säilöön 29 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti;

c) heitä voidaan pitää säilössä vankilassa, mutta mahdollisuuksien mukaan erillään tavallisista vangeista;

d) heitä voidaan pitää säilössä lisäajanjaksoja, jotka ylittävät 30 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun enimmäiskeston ja jotka tuomioistuin määrittää ottaen huomioon yksittäistapauksen erityisolosuhteet ja joita tuomioistuin tarkastelee uudelleen vähintään kolmen kuukauden välein.

6. Kun 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua kolmansien maiden kansalaisten yleiselle järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai kansalliselle turvallisuudelle aiheuttamaan uhkaan ei voida puuttua tehokkaasti tämän artiklan nojalla, jäsenvaltiot voivat säätää muista keinoista kansallisessa lainsäädännössään. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että asianomaista päätöstä tehtäessä toimenpide on tarpeen ja oikeasuhteinen, kun otetaan huomioon kyseisen uhkan vakavuus tai kyseisen henkilön aiheuttama vaara.

7. Jäsenvaltiot voivat tukeutua toimivaltaisten viranomaisten aiemmissa vaiheissa, myös turvapaikka-, viisumi- ja rajavalvontamenettelyjen yhteydessä, seulonta mukaan lukien, tekemään kaikkien merkityksellisten olosuhteiden perusteelliseen turvallisuusarviointiin.

([31]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/541, annettu 15 päivänä maaliskuuta 2017, terrorismin torjumisesta sekä neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS korvaamisesta sekä neuvoston päätöksen 2005/671/YOS muuttamisesta (EUVL L 88, 31.3.2017, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj).

14 artikla

Palauttaminen kolmanteen maahan, jonka kanssa on tehty sopimus tai järjestely

1. Laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttaminen 3 artiklan 3 alakohdan g alakohdassa tarkoitettuun paluumaahan edellyttää sopimuksen tai järjestelyn tekemistä kyseisen kolmannen maan kanssa. Tällainen sopimus tai järjestely voidaan tehdä ainoastaan sellaisen kolmannen maan kanssa, joka noudattaa kansainvälisiä ihmisoikeusnormeja ja -periaatteita, mukaan lukien palautuskiellon periaate, kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

2. Edellä olevan 1 kohdan nojalla tehtävässä sopimuksessa tai järjestelyssä on vahvistettava seuraavat seikat:

a) menettelyt, joita sovelletaan laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseen jäsenvaltioista 3 artiklan 3 alakohdan g alakohdassa tarkoitettuun paluumaahan;

b) edellytykset kolmannen maan kansalaisen oleskelulle 3 artiklan 3 alakohdan g alakohdassa tarkoitetussa paluumaassa, mukaan lukien kyseisen sopimuksen tai järjestelyn osapuolten velvoitteet ja vastuut;

c) 1 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitetut kolmannen maan velvoitteet;

d) seuraukset, joita aiheutuu kyseisen sopimuksen tai järjestelyn rikkomisesta tai merkittävästä muutoksesta, joka vaikuttaa kielteisesti 3 artiklan 3 alakohdan g alakohdassa tarkoitetun paluumaan tilanteeseen.

3. Jos tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti tehdyssä sopimuksessa tai järjestelyssä vahvistetaan 3 artiklan 3 alakohdan a–d alakohdassa tarkoitettuun paluumaahan edelleen palauttamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt, kyseisessä sopimuksessa tai järjestelyssä on tämän artiklan 2 kohdan lisäksi vahvistettava seuraavat:

a) seuraukset siinä tapauksessa, että edelleen palauttaminen ei ole mahdollista;

b) kyseisen sopimuksen tai järjestelyn osapuolten velvoitteet ja vastuut;

c) seuraukset, joita aiheutuu merkittävästä muutoksesta, joka vaikuttaa kielteisesti 3 artiklan 3 alakohdan g alakohdassa tarkoitetun paluumaan tilanteeseen;

d) riippumaton elin tai mekanismi sopimuksen tai järjestelyn tosiasiallisen soveltamisen arvioimista varten.

Tämän kohdan ensimmäisen alakohdan mukaiseen sopimukseen tai järjestelyyn voivat sisältyä säilöönotto-olosuhteet 3 artiklan 3 alakohdan g alakohdassa tarkoitetussa paluumaassa.

4. Jäsenvaltioiden on sopivana ajankohtana ilmoitettava asianomaisille jäsenvaltioille 1 kohdassa tarkoitettua sopimusta tai järjestelyä koskevista neuvotteluista sellaisen kolmannen maan kanssa, jolla on yhteinen raja kyseisten jäsenvaltioiden kanssa. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle ja muille jäsenvaltioille kaikista 1 kohdan mukaisesti tehdyistä kahden- tai monenvälisistä sopimuksista tai järjestelyistä ennen niiden voimaantuloa tai, jos sopimusta tai järjestelyä on määrä soveltaa väliaikaisesti, ennen sen väliaikaisen soveltamisen alkamista. Komissiolle ja muille jäsenvaltioille on myös ilmoitettava tällaisten sopimusten tai järjestelyjen myöhemmistä muutoksista tai niiden irtisanomisesta.

5. Ilman huoltajaa olevia alaikäisiä ei saa palauttaa 3 artiklan 3 alakohdan g alakohdassa tarkoitettuun paluumaahan tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetun sopimuksen tai järjestelyn nojalla.

4 JAKSO

ALAIKÄISTEN PALAUTTAMINEN

15 artikla

Lapsen etu

Tätä asetusta sovellettaessa on otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu.

16 artikla

Alaikäisen iän arviointi

1. Jos kolmannen maan kansalaisen lausuntojen, saatavilla olevien asiakirjatodisteiden tai muiden merkityksellisten seikkojen perusteella on epäilystä siitä, onko hän alaikäinen, toimivaltainen viranomainen voi teettää iän arvioinnin unionin oikeuden tai kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Toimivaltainen viranomainen voi tällaisessa iän arvioinnissa ottaa huomioon asetuksen (EU) 2024/1348 25 artiklassa säädetyn menettelyn.

2. Toimivaltainen viranomainen voi hyödyntää aiempaa iän arviointia, joka on tehty palauttamismenettelyn edellisissä vaiheissa tai muissa asiaankuuluvissa menettelyissä.

3. Jäsenvaltio voi tunnustaa toisen jäsenvaltion iän arvioinnin tulokset, jos iän arviointi on tehty unionin oikeuden mukaisesti.

4. Kieltäytyminen iän arvioinnista, mukaan lukien lääkärintarkastuksesta, ei saa estää toimivaltaista viranomaista jatkamasta palauttamismenettelyä. Tällaista kieltäytymistä voidaan pitää ainoastaan kumottavissa olevana olettamuksena siitä, että kolmannen maan kansalainen ei ole alaikäinen.

17 artikla

Ilman huoltajaa olevien alaikäisten palauttaminen

1. Muiden asianmukaisten elinten kuin palauttamisen täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisten on annettava tukea ottaen asianmukaisesti huomioon lapsen etu.

2. Ilman huoltajaa olevaa alaikäistä edustamaan ja avustamaan sekä tarvittaessa toimimaan tämän puolesta palauttamisprosessissa on nimitettävä edustaja tai muu henkilö, jonka tehtävänä on turvata lapsen etu. On varmistettava, että nimetyllä edustajalla on asianmukainen koulutus lapsiystävälliseen ja ikätasolle sopivaan viestintään ja että hän voi viestiä, myös tulkkauspalveluja käyttäen, kielellä, jota alaikäinen ymmärtää tai jota hänen voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän. Kyseinen henkilö voi olla henkilö, joka on nimetty toimimaan edustajana Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1346 ([32]) nojalla, edellyttäen, että nimeäminen on tapahtunut mainitun direktiivin 27 artiklan nojalla.

3. Ilman huoltajaa olevaa alaikäistä on kuultava joko suoraan tai 2 kohdassa tarkoitetun edustajan tai muun henkilön välityksellä, myös lapsen edun määrittämisen yhteydessä. Viimeistään ennen kuin ilman huoltajaa oleva alaikäinen poistetaan jäsenvaltion alueelta, kyseisen jäsenvaltion viranomaisten on varmistuttava siitä, että hänet palautetaan jollekin perheenjäsenelleen tai nimetylle holhoojalle taikka asianmukaiseen vastaanottolaitokseen paluumaassa.

([32]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1346, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden vastaanottoa jäsenvaltioissa koskevista vaatimuksista (EUVL L, 2024/1346, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj).

III LUKU

KOLMANNEN MAAN KANSALAISEN VELVOITTEET

18 artikla

Velvoite tehdä yhteistyötä

1. Kolmannen maan kansalaisen on noudatettava velvoitetta poistua jäsenvaltioiden alueelta, ja hänellä on velvoite tehdä yhteistyötä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa palauttamismenettelyn kaikissa vaiheissa.

2. Kolmannen maan kansalaisen on ilman aiheetonta viivytystä toimitettava toimivaltaisille viranomaisille tiedot kaikista tämän asetuksen soveltamisen kannalta merkityksellisistä henkilökohtaisen tilanteensa muutoksista.

3. Rajoittamatta velvoitetta poistua jäsenvaltioiden alueelta kolmannen maan kansalaisen on

a) pysyttävä toimivaltaisten viranomaisten saatavilla sen jäsenvaltion alueella, joka on toimivaltainen toteuttamaan palauttamismenettelyn, jonka kohteena kolmannen maan kansalainen on, eikä hän saa paeta, myöskään toiseen jäsenvaltioon, ja hänen on saavuttava paikalle toimivaltaisen viranomaisen määrittämän palauttamista varten tapahtuvan kuljetuksen lähtöä varten;

b) oltava fyysisesti tai sanallisesti vaikeuttamatta palauttamista;

c) toimitettava ilman aiheetonta viivytystä kaikki hallussaan olevat tiedot ja fyysiset ja digitaaliset asiakirjat ja asiakirjat, jotka hänen voidaan kohtuudella olettaa pystyvän hankkimaan, myös niiden jäljennökset ja sähköiset tallenteet, joilla on merkitystä henkilöllisyyden tai kansalaisuuden toteamisen tai todentamisen kannalta tai joilla on muuta merkitystä palauttamismenettelyn kannalta, erityisesti toimittamalla toimivaltaisille viranomaisille henkilö- tai matkustusasiakirja tai tekemällä yhteistyötä henkilö- tai matkustusasiakirjan hankkimiseksi;

d) oltava tuhoamatta, kieltäytymättä antamasta tai muulla tavoin hävittämättä c alakohdassa tarkoitettuja tietoja ja asiakirjoja, käyttämättä vääriä nimiä vilpillisessä tarkoituksessa, antamatta muita vääriä tietoja suullisesti tai kirjallisesti ja muulla tavoin johtamatta viranomaisia harhaan tai vastustamatta palauttamismenettelyä vilpillisesti;

e) annettava selitys, jos hänellä ei ole hallussaan henkilö- tai matkustusasiakirjaa;

f) annettava tiedot kolmansista maista, joiden kautta hän on kulkenut, käytetyistä matkareiteistä tai muista kolmansista maista, joihin hänellä voi olla muita yhteyksiä, jotka saattavat helpottaa palauttamista;

g) annettava unionin oikeudessa ja kansallisessa lainsäädännössä, myös Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1358 ([33]) 2 artiklan 1 kohdan s alakohdassa, tarkoitetut biometriset tiedot;

h) noudatettava liikenteenharjoittajien matkustusvaatimuksia ja kolmansien maiden viranomaisten maahantulovaatimuksia, myös terveysvaatimuksia, jos tällaisia vaatimuksia asetetaan yleisesti kansainvälisille matkustajille;

([33]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1358, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, Eurodac-järjestelmän perustamisesta biometristen tietojen vertailua varten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2024/1351 ja (EU) 2024/1350 ja neuvoston direktiivin 2001/55/EY tehokkaaksi soveltamiseksi ja laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden tunnistamiseksi sekä jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten ja Europolin esittämistä, Eurodac-tietoihin lainvalvontatarkoituksia varten tehtäviä vertailuja koskevista pyynnöistä ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2018/1240 ja (EU) 2019/818 muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 603/2013 kumoamisesta (EUVL L, 2024/1358, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj).

i) annettava toimivaltaisten viranomaisten pyytäessä tarkat yhteystiedot, mukaan lukien senhetkinen asuinpaikka, osoite ja puhelinnumero, josta hänet voidaan tavoittaa, sekä mahdollinen sähköpostiosoite;

j) toimitettava ilman aiheetonta viivytystä tiedot i alakohdassa tarkoitettujen yhteystietojen muutoksista;

k) noudatettava kaikkia 20 artiklan 1 kohdan ja 23 artiklan 1 kohdan nojalla määrättyjä toimenpiteitä koko palauttamismenettelyn ajan;

l) annettava kaikki vaaditut tiedot ja lausunnot asianomaisten kolmansien maiden toimivaltaisille viranomaisille esitettyjen, matkustusasiakirjojen saamista koskevien pyyntöjen yhteydessä ja tehtävä tarvittaessa yhteistyötä kyseisten viranomaisten kanssa;

m) käytävä henkilökohtaisesti tai videoyhteyden välityksellä toimivaltaisten viranomaisten vaatimusten mukaisesti toimivaltaisten kansallisten viranomaisten tai kolmannen maan viranomaisten kuultavana kyseisten viranomaisten määrittämässä paikassa matkustusasiakirjojen hankkimista ja henkilöllisyyden tai kansalaisuuden toteamista varten;

n) osallistuttava paluu- ja uudelleenkotoutumisneuvontaan, jos toimivaltaiset viranomaiset sitä edellyttävät;

o) noudatettava muita kansallisen lainsäädännön mukaisia palauttamiseen liittyviä asiaankuuluvia lisätoimenpiteitä.

Kolmannen maan kansalaiselle tämän artiklan nojalla asetetut velvoitteet eivät rajoita kansallisessa lainsäädännössä säädettyjen, palauttamiseen liittymättömien velvoitteiden ja toimenpiteiden soveltamista.

4. Edellä 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettuihin tietoihin ja asiakirjoihin tai, jos niitä ei ole saatavilla, niiden jäljennöksiin ja sähköisiin tallenteisiin on sisällyttävä erityisesti kolmannen maan kansalaisen lausunnot ja hänen hallussaan olevat asiakirjat, jotka koskevat seuraavia:

a) nimi, syntymäaika ja -paikka, sukupuoli ja kansalaisuus tai kansalaisuudet tai se, että hän on kansalaisuudeton;

b) perheenjäsenet sekä muut henkilötiedot, jos niillä on merkitystä palauttamismenettelyn toteuttamisen tai paluumaan määrittämisen kannalta;

c) sellaisten kolmannen maan kansalaisen henkilö- tai matkustusasiakirjojen ja muiden hänen toimittamiensa asiakirjojen tyyppi, numero, voimassaoloaika ja myöntämismaa, joita toimivaltainen viranomainen pitää merkityksellisinä hänen tunnistamisensa, palauttamismenettelyn toteuttamisen ja paluumaan määrittämisen kannalta;

d) toisen jäsenvaltion tai jonkin kolmannen maan myöntämät oleskeluluvat tai muut kolmannen maan kansalaisen oleskeluun oikeuttavat luvat;

e) toisen jäsenvaltion tekemä palauttamispäätös tai poistamispäätös taikka toisen jäsenvaltion määräämä maahantulokielto;

f) aiempi asuinmaa tai -maat ja aiempi asuinpaikka tai -paikat, matkareitit, kauttakulkumaat ja matkustusasiakirjat.

5. Jos toimivaltaiset viranomaiset päättävät pitää itsellään minkä tahansa 3 kohdan c alakohdassa tarkoitetun asiakirjan, joka on tarpeen palauttamista varten, niiden on varmistettava, että kolmannen maan kansalainen saa ilman aiheetonta viivytystä jäljennökset asiakirjoista tai muut asianmukaiset todisteet siitä, että viranomaiset ovat pitäneet asiakirjat itsellään. Vapaaehtoisen paluun tapauksessa toimivaltaisten viranomaisten on palautettava tällaiset asiakirjat kolmannen maan kansalaiselle joko lähtöhetkellä tai kolmanteen maahan saavuttaessa.

6. Kolmannen maan kansalaisen on oltava tavoitettavissa viestintävälineellä, joka on määritetty kansallisessa lainsäädännössä. Jäsenvaltioiden on vahvistettava kansallisessa lainsäädännössä tiedoksiantotapa ja ajankohta, jona kolmannen maan kansalaisen katsotaan vastaanottaneen tiedoksiannon ja saaneen siitä tiedon, tai käytettävä jäsenvaltioiden tai unionin kehittämiä ja/tai tukemia digitaalisia järjestelmiä tällaista tiedoksiantoa varten.

19 artikla

Pakenemisen vaara

1. Jollei toisin todisteta, yksittäistapauksessa on olemassa pakenemisen vaara, jos yksi tai useampi seuraavista perusteista täyttyy:

a) kolmannen maan kansalainen on saapunut tai liikkunut ilman lupaa jäsenvaltion alueelle, mukaan lukien kolmannen maan kautta tapahtuneen kauttakulun jälkeen, tai yrittää tehdä niin;

b) kolmannen maan kansalaisesta on tehty palauttamispäätös, jonka on tehnyt jokin muu jäsenvaltio kuin se, jonka alueella hän tällä hetkellä oleskelee laittomasti, mukaan lukien tilanteet, joissa tämä on havaittu Schengenin tietojärjestelmään asetuksen (EU) 2018/1860 nojalla tehtyjen kuulutusten välityksellä;

c) kolmannen maan kansalainen ei noudata yhtä tai useampaa 20 artiklan 1 kohdan ja 22 artiklan mukaisesti määrättyä toimenpidettä tai ilmaisee tai osoittaa aikomuksensa olla noudattamatta sitä;

d) kolmannen maan kansalainen on tullut uudelleen jäsenvaltioiden alueelle voimassa olevan maahantulokiellon vastaisesti.

2. Tapauksissa, jotka eivät kuulu 1 kohdan soveltamisalaan, pakenemisen vaara on määritettävä yksittäistapauksen olosuhteiden kokonaisarvioinnin perusteella. Arvioinnissa on otettava huomioon yksi tai useampi seuraavista asianomaista laittomasti oleskelevaa kolmannen maan kansalaista koskevista perusteista:

a) asuinpaikan, vakinaisen oleskelupaikan tai luotettavan osoitteen puuttuminen;

b) jäsenvaltioiden alueelta poistumista 5 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti vahvistetun paluulle asetetun ajan kuluessa koskevan velvoitteen noudattamatta jättäminen;

c) poistumisajankohdan käsillä ollessa on syytä epäillä, että kolmannen maan kansalainen aikoo rikkoa 18 artiklan 3 kohdan a alakohdassa säädettyä velvoitetta tehdä yhteistyötä;

d) väärien tai väärennettyjen henkilö- tai matkustusasiakirjojen, oleskelulupien tai viisumien taikka maahantuloedellytysten perusteena olevien asiakirjojen käyttäminen, tällaisten asiakirjojen tuhoaminen tai muulla tavoin hävittäminen, väärien nimien käyttäminen vilpillisessä tarkoituksessa, muiden väärien tietojen antaminen suullisesti tai kirjallisesti tai palauttamis- tai takaisinottomenettelyn vilpillinen vastustaminen muulla tavoin;

e) paluu- ja uudelleenkotoutumisneuvontaan, jos toimivaltaiset viranomaiset sitä edellyttävät, osallistumatta jättäminen;

f) sosiaalisten siteiden, erityisesti perhesiteiden, puuttuminen ja riittämättömät toimeentulokeinot;

g) 18 artiklan 3 kohdan a–d, f, h ja k, l ja m alakohdan mukaisia velvoitteita ei ole noudatettu, mukaan lukien yhteistyöhaluttomuus matkustusasiakirjojen hankinnassa;

h) muut kuin a–g alakohdassa säädetyt perusteet, jos niistä säädetään kansallisessa lainsäädännössä.

IV LUKU

TOIMENPITEET PALAUTTAMISEN EDISTÄMISEKSI JA SÄILÖÖNOTON VAIHTOEHDOT

20 artikla

Saatavilla olo palauttamismenettelyä varten

1. Tuloksellisen palauttamisen valmistelemiseksi ja varmistamiseksi tai poistumista ja yhteistyön tekemistä koskevien velvoitteiden noudattamiseen edelleen kannustamiseksi jäsenvaltiot voivat määrätä kolmannen maan kansalaiselle yhden tai useampia seuraavista toimenpiteistä:

a) velvoite pysyä sellaisella jäsenvaltion alueella sijaitsevalla maantieteellisellä alueella, jolla hän voi liikkua vapaasti;

b) velvoite asua toimivaltaisten viranomaisten osoittamassa tietyssä osoitteessa tai paikassa;

c) velvoite ilmoittautua toimivaltaisille viranomaisille tiettyinä ajankohtina henkilökohtaisesti tai muilla keinoin kansallisen lainsäädännön mukaisesti;

d) muut kuin a–c alakohdassa tarkoitetut toimenpiteet, jos niistä säädetään kansallisessa lainsäädännössä.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä sovelletaan ainoastaan siltä osin kuin se sopii yhteen haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden erityistarpeiden ja lapsen edun kanssa.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä voidaan määrätä myös kolmansien maiden kansalaisille, joita ei voida poistaa, koska he eivät tee yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

4. Toimivaltaiset viranomaiset voivat pyynnöstä myöntää kolmannen maan kansalaiselle luvan olla väliaikaisesti noudattamatta 1 kohdassa tarkoitettua toimenpidettä.

5. Kolmannen maan kansalaiselle on ilmoitettava, myönnetäänkö 4 kohdan mukainen lupa vai ei.

6. Kolmannen maan kansalaisen ei tarvitse pyytää 4 kohdan mukaista lupaa mennäkseen sovittuun tapaamiseen viranomaisten kanssa tai tuomioistuimeen, jos 1 kohdan velvoitteita olisi muuten rikottu ja jos hänen läsnäolonsa on välttämätöntä. Kolmannen maan kansalaisen on ilmoitettava tällaisista sovituista tapaamisista toimivaltaisille viranomaisille etukäteen.

7. Edellä olevan 1 kohdan b ja c alakohdan mukaiset päätökset on tehtävä kirjallisesti, niiden on oltava oikeasuhteisia, ja niissä on otettava huomioon asianomaisen kolmannen maan kansalaisen erityisolosuhteet.

8. Kolmannen maan kansalaiselle on ilmoitettava tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden soveltamista koskevasta päätöksestä ja kyseisen päätöksen noudattamatta jättämisen seurauksista, myös 29 artiklan mukaisesta säilöönotosta.

21 artikla

Tutkintatoimenpiteet

1. Rajoittamatta kansallisen lainsäädännön mukaisesti muista kuin palauttamiseen liittyvistä syistä toteutettavia tutkintatoimenpiteitä jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat, jos se on tarpeellista, oikeasuhteista ja asianmukaisesti perusteltua tuloksellisen palauttamisen valmistelemiseksi tai varmistamiseksi,

a) tarkastaa kolmannen maan kansalaisen ja, saatuaan etukäteen tuomioistuimen luvan tai asiaa koskevan kansallisen lainsäädännön mukaisesti hallinnollisen viranomaisen luvan, jos se on tarpeellista, oikeasuhteista ja asianmukaisesti perusteltua tällaisen tarkastuksen kiireellisyyden vuoksi, hänen asuinpaikkansa tai muut asiaankuuluvat tilat;

b) toteuttaa hallinnollisia toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että noudatetaan kansallisessa lainsäädännössä säädettyä velvoitetta antaa biometriset tiedot, mukaan lukien sormenjäljet, mihin voisi sisältyä mahdollisuus käyttää pakkokeinoja viimeisenä keinona, jos kolmannen maan kansalainen ei anna 18 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla vaadittavia biometrisiä tietoja;

c) tarkastaa ja takavarikoida henkilökohtaisia tavaroita, elektronisia laitteita ja muita merkityksellisiä esineitä;

d) määrätä muita tutkintatoimenpiteitä, jos niistä säädetään kansallisessa lainsäädännössä.

2. Kaikki 1 kohdan a, b ja c alakohdan mukaiset tutkintatoimenpiteet voidaan toteuttaa ilman asianomaisen kolmannen maan kansalaisen suostumusta.

3. Kaikkien 1 kohdan a, b ja c alakohdan mukaisesti määrättyjen tutkintatoimenpiteiden yhteydessä on kunnioitettava perusoikeuksia, ja niihin on sovellettava unionin oikeudessa ja kansallisessa lainsäädännössä vahvistettuja takeita ja oikeussuojakeinoja.

22 artikla

Yhteistyön tekemistä koskevan velvoitteen noudattamatta jättämisen seuraukset

Jos 18 artiklan 1 kohdassa säädettyä velvoitetta tehdä yhteistyötä ja 18 artiklan 3 kohdassa säädettyjä vaatimuksia ei noudateta, jäsenvaltioiden on määrättävä asianomaiselle kolmannen maan kansalaiselle yksi tai useampia 20 artiklan 1 kohdassa säädetyistä toimenpiteistä ja ne voivat määrätä yhden tai useampia seuraavista toimenpiteistä, joiden on oltava tehokkaita ja oikeasuhteisia:

a) tiettyjen etuuksien ja avustusten, jos niistä säädetään jäsenvaltion lainsäädännössä, epääminen tai niiden määrän alentaminen, paitsi jos tämä johtaisi siihen, että kolmannen maan kansalainen ei pysty huolehtimaan perustarpeistaan;

b) vapaaehtoisen paluun edistämiseksi myönnettyjen kannustimien epääminen tai niiden määrän alentaminen, myös 44 artiklan 3 kohdan mukaisiin paluu- ja uudelleenkotoutumisohjelmiin sisältyvän tuen epääminen tai sen määrän alentaminen;

c) työluvan, jos siitä säädetään kansallisessa lainsäädännössä, epääminen tai peruuttaminen;

d) maahantulokiellon keston pidentäminen enintään 8 artiklan 8 kohdassa säädetyn enimmäispituuden mukaisesti;

e) rikosoikeudelliset seuraamukset, mukaan lukien vankeusrangaistus, jos niistä säädetään kansallisessa lainsäädännössä;

f) taloudelliset seuraamukset;

g) muut kuin a–f alakohdassa tarkoitetut toimenpiteet tai seuraukset, jos niistä säädetään kansallisessa lainsäädännössä.

23 artikla

Säilöönoton vaihtoehdot

1. Jäsenvaltiot voivat määrätä yhden tai useampia seuraavista säilöönotolle vaihtoehtoisista toimenpiteistä ottaen huomioon asianomaisen kolmannen maan kansalaisen yksilölliset olosuhteet, mukaan lukien 19 artiklan mukaisesti arvioitu pakenemisen vaara:

a) asianmukaisen rahavakuuden tallettaminen;

b) sähköisen seurannan käyttö;

c) muut kuin a ja b alakohdassa tarkoitetut toimenpiteet, jos niistä säädetään kansallisessa lainsäädännössä.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuilla toimenpiteillä on ensisijaisesti pyrittävä varmistamaan kolmannen maan kansalaisen tosiasiallinen ja oikea-aikainen palauttaminen.

3. Tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden soveltamista koskevassa päätöksessä on esitettävä asiaa koskevat tosiseikkoihin liittyvät ja oikeudelliset perusteet.

4. Kolmannen maan kansalaiselle on ilmoitettava kirjallisesti 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden soveltamista koskevasta päätöksestä ja kyseisen päätöksen noudattamatta jättämisen seurauksista, myös 29 artiklan mukaisesta säilöönotosta.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tuomioistuin tarkastelee päätöksiä soveltaa 1 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä kolmannen maan kansalaisen hakemuksesta tai viran puolesta.

V LUKU

TAKEET JA OIKEUSSUOJAKEINOT

1 JAKSO

MENETTELYLLISET TAKEET

24 artikla

Tiedonsaantioikeus

1. Toimivaltaisten viranomaisten on varmistettava, että palauttamisen kohteena oleville kolmansien maiden kansalaisille tiedotetaan seuraavista seikoista:

a) menettelyn tarkoitus;

b) kolmansien maiden kansalaisten 18 ja 20 artiklassa säädetyt velvollisuudet, 22 artiklan ja 29 artiklan 3 kohdan e alakohdan mukaiset noudattamatta jättämisen seuraukset, kyseisestä henkilöstä tehdyn palauttamista koskevan kuulutuksen olemassaolo Schengenin tietojärjestelmässä ja toisen jäsenvaltion tekemän palauttamispäätöksen tai poistamispäätöksen tunnustaminen ja täytäntöönpano 7 artiklan mukaisesti;

c) 44 artiklan mukaiset paluu- ja uudelleenkotoutumisneuvonta ja -ohjelmat;

d) heidän tämän asetuksen ja kansallisen lainsäädännön mukaiset menettelylliset oikeutensa koko palauttamismenettelyn ajan, erityisesti oikeus oikeusapuun ja oikeudelliseen edustajaan 25 artiklan nojalla.

2. Edellä olevan 1 kohdan nojalla annettavat tiedot on annettava ilman aiheetonta viivytystä kielellä, jota kolmannen maan kansalainen ymmärtää tai jota hänen voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän. Tiedot voidaan antaa vakiomuotoisilla tietolomakkeilla, joko paperilla tai sähköisessä muodossa, ja tarvittaessa täydennettyinä suullisesti käännös- ja tulkkauspalveluja käyttäen. Ilman huoltajaa oleville alaikäisille tiedot on annettava ikätasoa vastaavalla tavalla ja siten, että mukana on 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu edustaja tai muu henkilö, joka on nimetty avustamaan alaikäistä.

3. Jos toimivaltainen viranomainen käynnistää poistamisen palauttamispäätöksen tai poistamispäätöksen perusteella, kolmannen maan kansalaiselle on ilmoitettava paluumaa, johon hänet poistetaan, riittävän ajoissa ennen poistamista.

25 artikla

Oikeusapu ja oikeudellinen edustus

1. Kun kyseessä on 27 artiklan mukainen muutoksenhaku tuomioistuimessa, jäsenvaltioiden on kolmannen maan kansalaisen pyynnöstä varmistettava, että tälle tarjotaan tarvittava maksuton oikeusapu ja oikeudellinen edustus.

2. Toimivaltaisten viranomaisten on varmistettava, että ilman huoltajaa olevia alaikäisiä edustetaan ja avustetaan siten, että he voivat hyödyntää tämän asetuksen mukaisia oikeuksiaan ja noudattaa sen mukaisia velvoitteitaan.

3. Maksutonta oikeusapua ja oikeudellista edustusta saavat antaa kansallisen lainsäädännön mukaisesti hyväksytyt tai luvan saaneet oikeudelliset neuvonantajat tai muut riittävän pätevät henkilöt, jotka voivat avustaa tai edustaa kolmannen maan kansalaista, tai valtioista riippumattomat järjestöt, jotka on hyväksytty kansallisen lainsäädännön mukaisesti tarjoamaan oikeudellisia palveluja tai oikeudellista edustusta kolmannen maan kansalaisille.

4. Jäsenvaltiot voivat evätä maksuttoman oikeusavun ja oikeudellisen edustuksen muutoksenhakumenettelyssä, jos

a) kolmannen maan kansalaisella katsotaan olevan riittävät varat oikeusapuun ja oikeudelliseen edustukseen omalla kustannuksellaan;

b) muutoksenhaulla ei katsota olevan todellisia edellytyksiä menestyä tai sen katsotaan olevan vilpillinen;

c) muutoksenhaku tai uudelleenkäsittely on toisella tai korkeammalla muutoksenhakutasolla kansallisen lainsäädännön mukaisesti, mukaan lukien muutoksenhaun uudelleenkäsittely tai uudelleenarviointi;

d) kolmannen maan kansalaista avustaa tai edustaa jo oikeudellinen neuvonantaja.

5. Maksutonta oikeusapua ja oikeudellista edustusta pyytävän kolmannen maan kansalaisen on ilmoitettava taloudellinen tilanteensa ja ilmoitettava välittömästi toimivaltaisille viranomaisille merkittävistä muutoksista taloudellisessa tilanteessaan, paitsi jos kansallisessa lainsäädännössä säädetään maksuttomasta oikeusavusta ja oikeudellisesta edustuksesta henkilön taloudellisesta tilanteesta riippumatta.

6. Jäsenvaltiot voivat, paitsi kun on kyse ilman huoltajaa oleville alaikäisille annettavasta avusta,

a) asettaa rahallisia tai aikarajoituksia maksuttoman oikeusavun ja oikeudellisen edustuksen antamiselle edellyttäen, että tällaiset rajoitukset eivät ole mielivaltaisia eivätkä aiheettomasti rajoita mahdollisuutta saada maksutonta oikeusapua ja oikeudellista edustusta;

b) pyytää korvaamaan kokonaan tai osittain mahdollisesti aiheutuneet kustannukset, jos kolmannen maan kansalaisen taloudellinen tilanne on parantunut palauttamismenettelyn aikana tai jos päätös maksuttoman oikeusavun ja oikeudellisen edustuksen antamisesta on tehty kolmannen maan kansalaisen toimittamien väärien tietojen perusteella;

c) säätää, että palkkioiden ja muiden kustannusten ja korvausten osalta kolmansien maiden kansalaisten kohtelun on oltava samanlaista mutta ei suosiollisempaa kuin jäsenvaltioiden omille kansalaisilleen oikeusapuun oikeudelliseen edustukseen liittyvissä asioissa yleensä myöntämä kohtelu.

7. Jäsenvaltioiden on säädettävä 27 artiklan mukaiseen muutoksenhakuun tuomioistuimessa liittyvien maksutonta oikeusapua ja oikeudellista edustusta koskevien pyyntöjen esittämis- ja käsittelytapaa koskevista erityisistä menettelysäännöistä tai sovellettava voimassa olevia sääntöjä, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäiseen oikeuteen perustuvia vaatimuksia, edellyttäen, että näissä säännöissä ei tehdä maksuttoman oikeusavun ja oikeudellisen edustuksen saamista kohtuuttoman vaikeaksi tai mahdottomaksi.

8. Kun päätöksen olla myöntämättä maksutonta oikeusapua ja oikeudellista edustusta tekee viranomainen, joka ei ole tuomioistuin, sillä perusteella, että muutoksenhaulla ei katsota olevan konkreettisia edellytyksiä menestyä tai sen katsotaan olevan vilpillinen, kolmannen maan kansalaisella on oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin tuomioistuimessa muutoksen hakemiseksi tähän päätökseen.

9. Jäsenvaltiot voivat säätää maksuttomasta oikeusavusta ja oikeudellisesta edustuksesta hallinnollisessa menettelyssä kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

2 JAKSO

OIKEUSSUOJAKEINOT

26 artikla

Oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin

1. Kolmannen maan kansalaiselle on annettava mahdollisuus käyttää tehokkaita oikeussuojakeinoja, jotta hän voi hakea muutosta 5 artiklan 1 kohdassa, 8 artiklassa ja 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin päätöksiin kansallisen lainsäädännön mukaisesti toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

2. Tehokkaiden oikeussuojakeinojen on sisällettävä sekä tosiseikkojen että oikeudellisten seikkojen tutkiminen kaikilta osin.

3. Jos palauttamispäätöstä tai poistamispäätöstä koskevasta muutoksenhausta vastaavan tuomioistuimen tietoon saatetut asiakirja-aineistoon kuuluvat seikat, sellaisina kuin ne ovat tuomioistuinkäsittelyn päättyessä täydennettyinä tai selvennettyinä, viittaavat siihen, että palautuskiellon periaate saattaa vaarantua, palautuskiellon periaatteesta johtuvien vaatimusten noudattaminen on tarkistettava.

4. Palauttamispäätöksen muun kuin keskeisen osan peruuttaminen tai kumoaminen ei saa johtaa asianomaisen päätöksen peruuttamiseen tai kumoamiseen muilta osin.

27 artikla

Muutoksenhaku toimivaltaisessa tuomioistuimessa

1. Tätä asetusta sovellettaessa jäsenvaltioiden on vahvistettava kansallisessa lainsäädännössään muutoksen hakemiseen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa sovellettava määräaika, jonka kuluessa 5 artiklan 1 kohdassa, 8 artiklassa ja 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin päätöksiin voi hakea muutosta ja joka saa olla enintään 14 päivää.

Poiketen siitä, mitä ensimmäisessä alakohdassa säädetään, jäsenvaltiot, jotka viimeistään 16 päivänä lokakuuta 2026 säätävät kansallisessa lainsäädännössään muutoksenhaun määräajasta, joka on vähintään 30 päivää, voivat kansallisessa lainsäädännössään pitää voimassa muutoksenhaun määräajan, joka on enintään 30 päivää, tai säätää tällaisesta määräajasta.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen määräaikojen on alettava kulua päivästä, jona 5 artiklan 1 kohdassa, 8 artiklassa ja 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut päätökset annetaan tiedoksi kolmannen maan kansalaiselle tai katsotaan tiedoksi annetuiksi kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

3. Jos palauttamispäätös perustuu päätökseen laillisen oleskelun epäämisestä tai lopettamisesta tai se on tehty samalla toimenpiteellä kuin viimeksi mainittu päätös, palauttamispäätöstä koskevan muutoksenhaun määräajat voivat olla ne, joista säädetään kansallisessa lainsäädännössä laillisen oleskelun lopettamista tai epäämistä koskevaan päätökseen kohdistuvan muutoksenhaun osalta.

4. Jos yhdessä palauttamispäätöksen kanssa määrätään maahantulokielto tai tehdään poistamispäätös 5 artiklan 12 kohdan nojalla, niihin on haettava muutosta yhdessä kyseistä palauttamispäätöstä koskevan muutoksenhaun kanssa samassa tuomioistuimessa, samoja menettelyjä noudattaen ja samoissa määräajoissa. Jos maahantulokielto määrätään tai poistamispäätös tehdään erillään palauttamispäätöksestä tai se on ainoa riitautettava päätös, siihen voidaan hakea muutosta erikseen.

28 artikla

Lykkäävä vaikutus

1. Vaikka tässä asetuksessa ei säädetä muutoksenhaun automaattisesta lykkäävästä vaikutuksesta, jäsenvaltioiden on varmistettava perusoikeuskirjan 47 artiklaa täysimääräisesti noudattaen, että toimivaltainen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi lykätä poistamista ennen 5 artiklan ja 10 artiklan 3 kohdan nojalla tehtyjen päätösten täytäntöönpanoa. Poistamista voidaan lykätä asianomaisen kolmannen maan kansalaisen pyynnöstä 27 artiklan mukaiselle muutoksenhaulle säädetyn määräajan ajaksi tai, jos muutosta on haettu, siihen asti, kun muutoksenhaun tulos on selvillä, jollei kansallisessa lainsäädännössä myös säädetä, että tällaisen päätöksen täytäntöönpanoa voidaan lykätä viran puolesta. Tämä kohta ei rajoita sellaisten kansallisen lainsäädännön säännösten soveltamista, joissa säädetään, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen muutoksenhaulla on automaattinen lykkäävä vaikutus.

2. Arvioidessaan 1 kohdan mukaista pyyntöä tuomioistuin voi tukeutua sen tietoon saatettuun asiakirja-aineistoon, mukaan lukien palauttamismenettelyn ja tarvittaessa turvapaikkamenettelyn aiemmissa vaiheissa tehtyyn merkityksellisten olosuhteiden arviointiin.

3. Jos ensimmäiseen tai myöhempään muutoksenhakua koskevaan päätökseen haetaan uudestaan muutosta, poistamista ei saa lykätä, paitsi jos kansallisessa lainsäädännössä säädetään tällaisen muutoksenhaun lykkäävästä vaikutuksesta tai kolmannen maan kansalainen pyytää lykkäämistä ja toimivaltainen tuomioistuin päättää myöntää sen ottaen huomioon yksittäistapauksen erityisolosuhteet.

VI LUKU

SÄILÖÖNOTTO

29 artikla

Säilöönoton perusteet

1. Jäsenvaltiot voivat ottaa kolmannen maan kansalaisen säilöön tämän asetuksen nojalla tapauskohtaisen arvioinnin perusteella ja vain, jos säilöönotto on oikeasuhteinen.

2. Jäsenvaltiot voivat pitää kolmannen maan kansalaista säilöönotettuna ainoastaan palauttamista varten, mukaan lukien palauttamisen valmisteleminen, takaisinotto tai poistamisen toteuttaminen.

3. Kolmannen maan kansalaisen säilöönoton on perustuttava yhteen tai useampaan seuraavista säilöönoton perusteista:

a) on olemassa 19 artiklan mukaisesti määritetty pakenemisen vaara;

b) kolmannen maan kansalainen välttelee tai vaikeuttaa takaisinottoa, palauttamisen valmistelemista tai poistamista;

c) kolmannen maan kansalainen aiheuttaa 13 artiklassa tarkoitetun turvallisuusriskin;

d) kolmannen maan kansalaisen henkilöllisyys tai kansalaisuus on tarpeen todentaa tai varmentaa;

e) 18 artiklan 3 kohdan a–d, f, h ja k, l ja m alakohdassa säädettyjä velvoitteita ei ole noudatettu, mukaan lukien yhteistyöhaluttomuus matkustusasiakirjojen hankinnassa;

f) muut kansallisessa lainsäädännössä säädetyt palauttamiseen liittyvät asiaankuuluvat perusteet, joilla varmistetaan tulokselliset palauttamismenettelyt ja jotka ovat välttämättömiä ja oikeasuhteisia.

4. Säilöönottomääräyksen antaa hallinto- tai oikeusviranomainen. Säilöönotosta on tehtävä kirjallinen päätös, jossa esitetään päätöksen perusteena olevat tosiseikkoihin liittyvät ja oikeudelliset perusteet sekä tiedot käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista. Päätöksestä on ilmoitettava kolmannen maan kansalaiselle suullisesti tai kirjallisesti kielellä, jota hän ymmärtää tai jota hänen voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän, myös tulkkaus- tai käännöspalveluja käyttäen.

5. Kun kolmannen maan kansalainen otetaan säilöön 2 kohdan nojalla, jäsenvaltioiden on otettava huomioon se, onko kolmannen maan kansalainen haavoittuvassa asemassa oleva henkilö.

30 artikla

Säilöönoton kesto

1. Säilöönoton on oltava mahdollisimman lyhytkestoinen, ja se voi jatkua niin kauan kuin 29 artiklassa säädetyt perusteet täyttyvät ja se on välttämätöntä kolmannen maan kansalaisen tosiasiallisen ja onnistuneen paluun tai palauttamisen varmistamiseksi.

2. Jos käy ilmi, että 29 artiklassa säädetyt perusteet eivät enää täyty, kolmannen maan kansalainen on vapautettava säilöönotosta tämän asetuksen nojalla. Tällainen vapauttaminen ei estä 20 ja 23 artiklan mukaisten toimenpiteiden soveltamista.

3. Säilöönotto saa kestää enintään 12 kuukautta yhdessä jäsenvaltiossa. Jos palauttamismenettely todennäköisesti kestää kauemmin, koska asianomainen kolmannen maan kansalainen ei tee yhteistyötä tai koska tarvittavien asiakirjojen saaminen kolmansista maista viivästyy, tai muissa kansallisessa lainsäädännössä säädetyissä poikkeuksellisissa olosuhteissa, säilöönoton kestoa voidaan pidentää, mutta se saa kestää enintään 24 kuukautta yhdessä jäsenvaltiossa.

Jos kolmannen maan kansalainen on siirtynyt toiseen jäsenvaltioon ja hänen toimintansa muodostaa 29 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun säilöönoton perusteen, sovelletaan uutta säilöönottoaikaa.

4. Säilöönottoa voidaan sen 3 kohdan mukaisen 24 kuukauden enimmäiskeston päätyttyä soveltaa vielä sellaisten lisäjaksojen ajan, joiden yhteiskesto ei saa ylittää kuutta kuukautta, jos on olemassa pakenemisen vaara ja jos yksi tai useampi seuraavista olosuhteiden muutoksista viittaa siihen, että poistamiseen on kohtuullinen mahdollisuus:

a) kolmannen maan kansalaisen henkilöllisyydestä on saatu uutta merkittävää tietoa;

b) matkustusasiakirja on saatu tai voidaan kohtuudella olettaa, että se saadaan olosuhteiden muutoksen perusteella;

c) yhteistyö asianomaisen kolmannen maan kanssa on parantunut.

Kun kolmannen maan kansalainen otetaan säilöön tämän kohdan mukaisesti, toimivaltaisten viranomaisten on asetettava tällainen tapaus etusijalle sen varmistamiseksi, että säilöönottoa jatketaan mahdollisimman lyhyen ajan.

5. Säilöönoton 3 ja 4 kohdan mukaisten enimmäiskestoaikojen päättyminen ei estä 20 ja 23 artiklan mukaisten toimenpiteiden soveltamista.

6. Jos kolmannen maan kansalainen tekee säilöönoton aikana yhteistyötä paluunsa tai palauttamisensa suhteen, asianomaisen kolmannen maan kansalaisen vapaaehtoinen paluu on tarvittaessa järjestettävä ilman aiheetonta viivytystä. Säilöönottoa voidaan tarvittaessa jatkaa lähtöön saakka tosiasiallisen paluun tai palauttamisen varmistamiseksi 3 ja 4 kohtaa noudattaen.

31 artikla

Säilöönottopäätösten uudelleenkäsittely

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että säilöönottoa käsitellään uudelleen vähintään kuuden kuukauden välein joko asianomaisen kolmannen maan kansalaisen hakemuksesta tai viran puolesta.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ilman huoltajaa olevien alaikäisten säilöönottoa käsitellään uudelleen viran puolesta vähintään kolmen kuukauden välein tai asianomaisen ilman huoltajaa olevan alaikäisen taikka hänelle 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti nimitetyn edustajan tai muun henkilön pyynnöstä.

3. Jos hallintoviranomaiset ovat päättäneet säilöönotosta tai jatkaneet sitä, jäsenvaltioiden on

a) säädettävä, että oikeusviranomainen tutkii säilöönoton laillisuuden ja tekee siitä päätöksen mahdollisimman nopeasti säilöönoton alkamisen jälkeen kansallisessa lainsäädännössä säädetyn määräajan puitteissa; tai

b) annettava asianomaiselle kolmannen maan kansalaiselle oikeus panna vireille menettely, jossa säilöönoton laillisuus on tutkittava ja siitä on tehtävä päätös mahdollisimman nopeasti kyseisen menettelyn alkamisen jälkeen kansallisessa lainsäädännössä säädetyn määräajan puitteissa. Tällaisissa tapauksissa jäsenvaltioiden on välittömästi säilöönoton yhteydessä ilmoitettava asianomaiselle kolmannen maan kansalaiselle mahdollisuudesta tällaisen menettelyn vireillepanoon.

Jos kolmannen maan kansalainen otetaan säilöön ajaksi, joka ylittää 30 artiklan 4 kohdan mukaisen 24 kuukauden säilöönoton enimmäiskestoajan ja tämä pidennys kestää yli kolme kuukautta, tuomioistuimen on tarkasteltava säilöönottoa uudelleen vähintään kolmen kuukauden välein.

32 artikla

Säilöönotto-olosuhteet

1. Säilöönoton on yleensä tapahduttava siihen tarkoitetuissa yksiköissä, mukaan lukien muiden yksiköiden erityisosastot. Jos jäsenvaltio ei voi järjestää säilöönottoa tällaisissa yksiköissä vaan joutuu turvautumaan vankilamajoitukseen, kolmansien maiden kansalaiset on mahdollisuuksien mukaan pidettävä erillään tavallisista vangeista.

2. Säilöönotetuilla kolmansien maiden kansalaisilla on oltava mahdollisuus ulkoiluun. Ulkoilua voidaan rajoittaa rajoitetuksi ajaksi, jos se on tarpeen ja oikeasuhteista säilöönottolaitoksen moitteettoman toiminnan varmistamiseksi.

3. Säilöönotetuille kolmansien maiden kansalaisille on pyynnöstä annettava asianmukaisen ajan kuluessa mahdollisuus ottaa yhteys oikeudellisiin edustajiin, perheenjäseniin ja toimivaltaisiin konsuliviranomaisiin.

4. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota säilöönotettujen haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden erityistarpeisiin. Säilöönotetuille kolmansien maiden kansalaisille on annettava kiireellistä terveydenhoitoa ja välttämätöntä sairaanhoitoa.

5. Oikeudellisilla edustajilla, perheenjäsenillä, toimivaltaisilla konsuliviranomaisilla sekä asiaan liittyvillä ja toimivaltaisilla kansallisilla, kansainvälisillä ja valtiosta riippumattomilla järjestöillä ja elimillä on oltava mahdollisuus vierailla kaikissa säilöönottoyksiköissä sekä olla yhteydessä niissä oleviin kolmansien maiden kansalaisiin ja vierailla heidän luonaan yksityisyyden suojan takaavissa olosuhteissa. Tällaisiin vierailuihin voidaan soveltaa lupavaatimusta ja muita asianmukaisia ehtoja, mukaan lukien toimivaltaisen viranomaisen kansallisen lainsäädännön mukaisesti etukäteen myöntämä asianmukainen turvallisuusselvitys. Jäsenvaltiot voivat asettaa tällaiselle pääsylle rajoituksia kansallisen lainsäädännön nojalla, jos tällaiset rajoitukset ovat objektiivisesti katsoen tarpeen turvallisuuden, yleisen järjestyksen tai laitoksen hallinnoinnin kannalta.

6. Säilöönotetuille kolmansien maiden kansalaisille on annettava tiedot kyseisen yksikön säännöistä ja heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan kielellä, jota he ymmärtävät tai jota heidän voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän. Tällaisiin tietoihin on kuuluttava myös tiedot heille kansallisen lainsäädännön nojalla kuuluvasta oikeudesta ottaa yhteyttä 3 ja 5 kohdassa tarkoitettuihin henkilöihin ja elimiin.

7. Sellaiset kolmansien maiden kansalaiset, joiden on todettu aiheuttavan 13 artiklan mukaisen turvallisuusriskin, voidaan sijoittaa säilöönottoyksiköissä tiloihin, joissa sovelletaan tehostettuja turvajärjestelyjä, mukaan lukien tiukemmat erillääänpitotoimenpiteet tai tehostettu valvonta, ajaksi, joka on ehdottoman välttämätön riskinhallinnan ja palauttamisen helpottamiseksi.

33 artikla

Ilman huoltajaa olevien alaikäisten ja perheiden, joissa on alaikäisiä, säilöönotto-olosuhteet

1. Ilman huoltajaa olevat alaikäiset ja perheet, joissa on alaikäisiä, saa ottaa säilöön vasta viimeisenä keinona ja mahdollisimman lyhyeksi ajaksi ottaen huomioon lapsen etu.

2. Ilman huoltajaa oleville alaikäisille ja perheille, joissa on alaikäisiä, on tarjottava säilöönoton aikana erilliset majoitustilat, jotka takaavat riittävän yksityisyyden. Henkilöstöllä on oltava asianmukainen koulutus, ja tilat on mukautettava vastaamaan alaikäisten ja heidän ikänsä ja sukupuolensa asettamia tarpeita.

3. Säilöönotetuilla alaikäisillä on oltava mahdollisuus vapaa-ajan toimintaan, mukaan lukien heidän ikäänsä sopiva leikki- ja virkistystoiminta, ja heillä on oltava mahdollisuus säilöönoton kestoon parhaiten soveltuvaan koulutukseen tai koulutustoimintaan.

VII LUKU

TAKAISINOTTO

34 artikla

Takaisinotto

1. Toimivaltaisten viranomaisten on palauttamispäätöksen tekemisen jälkeen käynnistettävä tarvittaessa takaisinotto, tapauksen mukaan Frontexin tuella, tarvittaessa myös liittyen kolmannen maan kansalaisen kansalaisuuden vahvistamiseen, matkustusasiakirjan myöntämiseen kolmannen maan kansalaiselle ja palauttamisoperaation järjestämiseen.

Tarvittaessa on käytettävä palauttamista varten myönnettävää eurooppalaista matkustusasiakirjaa sovellettavan takaisinottovälineen ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1953 ([34]) mukaisesti.

2. Kolmansissa maissa takaisinottoa tukevat unionin rahoittamat unionin palauttamisasioiden yhteyshenkilöt. Tällaiset yhteyshenkilöt ovat osa unionin edustustojen rakennetta, ja he koordinoivat toimintaansa tiiviisti komission kanssa unionin asiaan liittyvien toimintapoliittisten painopisteiden saavuttamiseksi.

35 artikla

Ulkoinen ulottuvuus ja yhteistyö kolmansien maiden kanssa

Unioni ja jäsenvaltiot varmistavat, että palauttamispolitiikan ulkoinen ulottuvuus on erottamaton osa muuttoliikkeen hallintaa koskevaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa.

([34]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/1953, annettu 26 päivänä lokakuuta 2016, eurooppalaisen matkustusasiakirjan käyttöönotosta laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamista varten ja 30 päivänä marraskuuta 1994 annetun neuvoston suosituksen kumoamisesta (EUVL L 311, 17.11.2016, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1953/oj).

Jos todetaan jonkin kolmannen maan yhteistyöhaluttomuutta tai jos yhdellä tai useammalla jäsenvaltiolla on vaikeuksia kolmansien maiden kanssa tehtävässä takaisinottoa koskevassa yhteistyössä, unioni ja jäsenvaltiot toteuttavat asianmukaiset toimenpiteet, mukaan lukien ehdollisuuden käyttö kaikissa asiaankuuluvissa politiikoissa ja välineissä, kuten viisumipolitiikassa, sekä kaupassa ja kehityksessä, siten kuin niistä säädetään niitä sääntelevissä unionin säädöksissä ja niiden jäsenvaltioiden osalta, joita nämä säädökset sitovat, jotta voidaan tukea ennakoitavissa olevia ja tuloksellisia palauttamismenettelyjä kolmansien maiden kanssa ja varmistaa tehokas ja kestävä takaisinottoa koskeva yhteistyö.

VIII LUKU

HENKILÖTIETOJEN JAKAMINEN JA SIIRTÄMINEN

36 artikla

Tietojen jakaminen jäsenvaltioiden kesken

1. Jäsenvaltioiden on hyödynnettävä kaikkia soveltuvia yhteistyö- ja tietojenvaihtokeinoja tämän asetuksen täytäntöönpanemiseksi.

2. Tietoja vaihdetaan jäsenvaltion pyynnöstä, ja tietojenvaihtoa saa tapahtua ainoastaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä.

3. Jäsenvaltioiden on pyynnöstä toimitettava toisilleen tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvaa kolmannen maan kansalaista koskevat saatavilla olevat tiedot palauttamismenettelyn toteuttamista ja paluu- ja uudelleenkotoutumistuen antamista varten.

4. Jos tämän artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja tietoja voidaan vaihtaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/818 ([35]) 4 artiklan 15 alakohdassa tarkoitettujen EU:n tietojärjestelmien kautta tai asetuksen (EU) 2018/1860 mukaisten lisätietojen välityksellä, tällaisia tietoja on lähtökohtaisesti vaihdettava ainoastaan näillä tavoilla.

5. Tietopyyntö on perusteltava.

6. Edellä 3 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin voivat sisältyä erityisesti

a) tiedot, jotka ovat tarpeen kolmannen maan kansalaisen henkilöllisyyden ja tarvittaessa hänen perheenjäsentensä, sukulaistensa ja muiden omaistensa henkilöllisyyden toteamiseksi;

b) kolmannen maan kansalaisesta asetuksen (EU) 2024/1358 mukaisesti otettuihin biometrisiin tietoihin liittyvät tiedot;

c) tiedot kolmannen maan kansalaisen kansalaisuudesta ja mahdollisesta matkustusasiakirjasta tai mahdollisista matkustusasiakirjoista;

d) tiedot kolmannen maan kansalaisen asuinpaikoista, matkareiteistä ja kielitaidosta sekä yhteystiedot, kuten sähköpostiosoitteet ja puhelinnumerot;

e) tiedot mahdollisista oleskeluasemista tai mahdollisista oleskeluun oikeuttavista luvista, myös jonkin jäsenvaltion tai kolmannen maan myöntämistä oleskeluasiakirjoista tai viisumeista sekä niitä koskevista hakemuksista tai niiden voimassaolon jatkamisesta;

([35]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/818, annettu 20 päivänä toukokuuta 2019, kehyksen vahvistamisesta poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä sekä turvapaikka- ja muuttoliikeasioita koskevien EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuudelle ja asetusten (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 ja (EU) 2019/816 muuttamisesta (EUVL L 135, 22.5.2019, s. 85, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/818/oj).

f) kolmannen maan kansalaisen palauttamisoperaatioon liittyvät tiedot;

g) kolmannen maan kansalaisen uudelleenkotoutumiseen liittyvät tiedot, tapauksen mukaan myös tiedot haavoittuvuudesta;

h) kolmannen maan kansalaisesta mahdollisesti tehtyjen palauttamispäätösten perustelut;

i) tieto siitä, noudattaako kolmannen maan kansalainen 18 artiklan mukaisia velvoitteita tai 20 artiklan mukaisia toimenpiteitä;

j) tieto siitä, onko kolmannen maan kansalainen otettu säilöön tai onko sovellettu säilöönoton vaihtoehtoja;

k) tiedot, jotka liittyvät rikosrekisteriin tai kolmannen maan kansalaisen yleiselle järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai kansalliselle turvallisuudelle aiheuttamaan uhkaan;

l) tiedot kolmannen maan kansalaisen haavoittuvuudesta, terveydentilasta ja lääketieteellisistä tarpeista.

7. Pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion on vastattava mahdollisimman pian ja viimeistään kahden viikon kuluessa.

8. Jäsenvaltion vastauksen puuttuminen, puutteellinen vastaus tai viivästynyt vastaus tämän artiklan nojalla esitettyyn pyyntöön ei saa estää tai viivästyttää toisen jäsenvaltion tekemän palauttamispäätöksen tai poistamispäätöksen täytäntöönpanoa. Pyynnön esittävä jäsenvaltio voi toimia unionin ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti toimivaltaisten viranomaistensa jo käytettävissä olevien tietojen perusteella.

9. Vaihdettuja tietoja voidaan käyttää ainoastaan 3 kohdassa säädettyihin tarkoituksiin. Tällaiset tiedot voidaan kussakin jäsenvaltiossa toimittaa niiden tyypistä ja vastaanottavan viranomaisen toimivallasta riippuen ainoastaan viranomaisille tai oikeusviranomaisille, jotka vastaavat palauttamismenettelystä, takaisinotosta tai uudelleenkotoutumistuen antamisesta.

10. Jäsenvaltioiden on pyynnöstä toimitettava toisilleen kolmannen maan kansalaisen alkuperäiset matkustusasiakirjat, jos kyseiset matkustusasiakirjat ovat tarpeen paluun tai palauttamisen varmistamiseksi.

37 artikla

Kolmansien maiden kansalaisiin liittyvien tietojen siirtäminen kolmansiin maihin paluuta tai palauttamista, takaisinottoa ja uudelleenkotoutumista varten

1. Toimivaltainen viranomainen ja tapauksen mukaan Frontex voivat käsitellä 36 artiklan 6 kohdan a–h alakohdassa tarkoitettuja tietoja ja siirtää niitä kolmannen maan toimivaltaiselle viranomaiselle tai kolmansille osapuolille, jotka vastaavat uudelleenkotoutumistuesta tai muista palauttamisen toteuttamiseen liittyvistä tehtävistä, kuten lentoyhtiöille tai terveydenhuollon tarjoajille, jos se on tarpeen paluuta tai palauttamista, takaisinottoa tai uudelleenkotoutumista varten, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 38 ja 39 artiklan soveltamista.

2. Henkilötietoja tämän artiklan 1 kohdan nojalla siirtäessään jäsenvaltioiden on varmistettava, että tällaiset siirrot ovat asetuksen (EU) 2016/679 V luvun mukaisia, ja henkilötietoja tämän artiklan 1 kohdan nojalla siirtäessään Frontex varmistaa, että ne ovat asetuksen (EU) 2018/1725 V luvun mukaisia.

3. Jos siirto tehdään tämän artiklan 1 kohdan nojalla, se on dokumentoitava ja asiakirjat on pyynnöstä asetettava asetuksen (EU) 2016/679 51 artiklan 1 kohdan ja asetuksen (EU) 2018/1725 52 artiklan 1 kohdan mukaisesti perustetun toimivaltaisen valvontaviranomaisen saataville, mukaan lukien siirron päivämäärä ja kellonaika sekä tiedot vastaanottavan kolmannen maan toimivaltaisesta viranomaisesta. Nämä asiakirjat on rajoitettava tietoihin, jotka ovat ehdottoman välttämättömiä siirron oikeusperustan noudattamisen osoittamiseksi, eikä niistä saa aiheutua jäsenvaltioille ylimääräisiä raportointivelvoitteita.

38 artikla

Kolmansien maiden kansalaisten rikostuomioihin liittyvien tietojen siirtäminen kolmansiin maihin paluuta tai palauttamista, takaisinottoa ja uudelleenkotoutumista varten

1. Toimivaltainen viranomainen ja tapauksen mukaan Frontex voivat yksittäistapauksissa käsitellä kolmannen maan kansalaisen yhteen tai useampaan rikostuomioon liittyviä tietoja ja siirtää ne kolmannen maan toimivaltaiselle viranomaiselle tai uudelleenkotoutumistuen antamisesta tai muista paluun tai palauttamisen toteuttamiseen liittyvistä tehtävistä vastaaville kolmansille osapuolille, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) kolmannen maan kansalainen, jonka henkilötietoja siirretään, on tuomittu viimeksi kuluneiden 25 vuoden aikana terrorismirikoksesta tai viimeksi kuluneiden 15 vuoden aikana mistä tahansa muusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1240 ([36]) liitteessä mainitusta rikoksesta tai on syyllistynyt rikokseen, josta seuraa kansallisen lainsäädännön mukaan vähintään kahden vuoden vapausrangaistus, tai useisiin rikoksiin, joista seuraa vähintään vuoden vapausrangaistus tuomiojäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan;

b) tietojen siirto on tarpeen paluuta tai palauttamista, takaisinottoa tai räätälöidyn muun kuin taloudellisen uudelleenkotoutumistuen antamista varten;

c) toimivaltainen viranomainen on tarkistanut, ettei ole vaaraa siitä, että tietojen siirtämisellä loukataan palautuskiellon periaatetta, ja tapauksen mukaan Frontex on varmistunut siitä;

d) toimivaltainen viranomainen on tarkistanut, ettei ole vaaraa siitä, että tietojen siirtämisellä rikotaan perusoikeuskirjan 50 artiklaa, ja tapauksen mukaan Frontex on varmistunut siitä.

2. Kun jäsenvaltiot ja Frontex siirtävät henkilötietoja tämän artiklan 1 kohdan nojalla, jäsenvaltioiden on varmistettava, että tällaiset siirrot ovat asetuksen (EU) 2016/679 V luvun mukaisia, ja Frontex varmistaa, että ne ovat asetuksen (EU) 2018/1725 V luvun mukaisia.

3. Jos siirto tehdään tämän artiklan 1 kohdan nojalla, se on dokumentoitava ja asiakirjat on pyynnöstä asetettava asetuksen (EU) 2016/679 51 artiklan 1 kohdan ja asetuksen (EU) 2018/1725 52 artiklan 1 kohdan mukaisesti perustetun toimivaltaisen valvontaviranomaisen saataville, mukaan lukien siirron päivämäärä ja kellonaika, tiedot vastaanottavan kolmannen maan toimivaltaisesta viranomaisesta sekä perustelut sille, että siirto on tämän artiklan 1 kohdassa säädettyjen edellytysten mukainen, sekä siirretyt henkilötiedot. Näissä asiakirjoissa on rajoituttava tietoihin, jotka ovat ehdottoman välttämättömiä sen osoittamiseksi, että siirron oikeusperustaa on noudatettu, eikä niistä saa aiheutua jäsenvaltioille ylimääräisiä raportointivelvoitteita.

([36]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1240, annettu 12 päivänä syyskuuta 2018, Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmän (ETIAS) perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 1077/2011, (EU) N:o 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 ja (EU) 2017/2226 muuttamisesta (EUVL L 236, 19.9.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1240/oj).

39 artikla

Kolmansien maiden kansalaisten terveystietojen siirtäminen kolmansille maille palauttamisoperaation ja uudelleenkotoutumisen toteuttamista varten

1. Toimivaltainen viranomainen ja tapauksen mukaan Frontex voivat yksittäistapauksissa käsitellä kolmannen maan kansalaiselle palauttamisoperaation aikana annettavaa lääketieteellistä apua koskevia tietoja ja siirtää ne kolmannen maan toimivaltaiselle viranomaiselle tai uudelleenkotoutumistuesta tai muista palauttamisen toteuttamiseen liittyvistä tehtävistä vastaaville kolmansille osapuolille, kuten terveydenhuollon tarjoajille, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) tietojen siirto on tarpeen palauttamisoperaation toteuttamiseksi;

b) toimivaltainen viranomainen on tarkistanut, ettei ole vaaraa siitä, että tietojen siirtämisellä loukataan palautuskiellon periaatetta, ja tapauksen mukaan Frontex on varmistunut siitä.

2. Toimivaltainen viranomainen ja tapauksen mukaan Frontex voivat yksittäistapauksissa käsitellä tietoja kolmannen maan kansalaisen terveydestä ja lääketieteellisistä tarpeista ja siirtää ne uudelleenkotoutumistuesta tai muista palauttamisen toteuttamiseen liittyvistä tehtävistä vastaavalle kolmannelle osapuolelle, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) tietojen siirto on tarpeen 44 artiklassa tarkoitetun, kolmannen maan kansalaisen lääketieteellisiin tarpeisiin räätälöidyn uudelleenkotoutumistuen antamiseksi;

b) kolmannen maan kansalainen, jonka henkilötietoja siirretään, on antanut suostumuksensa tällaiseen siirtoon.

3. Henkilötietoja tämän artiklan 1 tai 2 kohdan nojalla siirtäessään jäsenvaltioiden on varmistettava, että tällaiset siirrot ovat asetuksen (EU) 2016/679 V luvun mukaisia, ja henkilötietoja tämän artiklan 1 tai 2 kohdan nojalla siirtäessään Frontex varmistaa, että ne ovat asetuksen (EU) 2018/1725 V luvun mukaisia.

4. Jos siirto tehdään tämän artiklan 1 tai 2 kohdan nojalla, se on dokumentoitava ja asiakirjat on pyynnöstä asetettava asetuksen (EU) 2016/679 51 artiklan 1 kohdan ja asetuksen (EU) 2018/1725 52 artiklan 1 kohdan mukaisesti perustetun toimivaltaisen valvontaviranomaisen saataville, mukaan lukien siirron päivämäärä ja kellonaika, tiedot vastaanottavan kolmannen maan toimivaltaisesta viranomaisesta sekä perustelut sille, että siirto on tämän artiklan 1 tai 2 kohdassa säädettyjen edellytysten mukainen, sekä siirretyt henkilötiedot. Näissä asiakirjoissa on rajoituttava tietoihin, jotka ovat ehdottoman välttämättömiä sen osoittamiseksi, että siirron oikeusperustaa on noudatettu, eikä niistä saa aiheutua jäsenvaltioille ylimääräisiä raportointivelvoitteita.

IX LUKU

YHTEINEN PALAUTTAMISJÄRJESTELMÄ

40 artikla

Yhteisen palauttamisjärjestelmän osatekijät

1. Tämän asetuksen mukainen yhteinen palauttamisjärjestelmä koostuu seuraavista:

a) yhteinen menettely sellaisten kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi, joilla ei ole oikeutta oleskella jäsenvaltioiden alueella;

b) jäsenvaltioiden välinen palauttamispäätösten ja poistamispäätösten tunnustamis- ja täytäntöönpanojärjestelmä;

c) digitaaliset järjestelmät kolmansien maiden kansalaisten palauttamisen, takaisinoton ja uudelleenkotoutumisen hallintaan;

d) jäsenvaltioiden välinen yhteistyö;

e) säilöönottokapasiteetin riittävä taso, jonka jäsenvaltio määrittää ottaen huomioon todelliset tarpeet;

f) unionin taloudellinen tuki ja unionin elinten, toimistojen ja virastojen omien toimeksiantojensa mukaisesti antama toimintatuki.

2. Digitaalisten järjestelmien kehittämisen on perustuttava mahdollisimman pitkälti olemassa oleviin kansallisiin infrastruktuureihin ja yhteentoimiviin unionin järjestelmiin, eivätkä ne saa aiheuttaa jäsenvaltioille ylimääräisiä raportointiin tai menettelyihin liittyviä rasitteita.

3. Unioni ja jäsenvaltiot määrittävät palauttamisen ja uudelleenkotoutumisen yhteiset painopisteet ja varmistavat tarvittavat jatkotoimet ottaen huomioon asetuksen (EU) 2024/1351 8 artiklan nojalla hyväksytyn eurooppalaisen turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallintastrategian, asetuksen (EU) 2024/1349 mukaisen rajalla tapahtuvan palauttamismenettelyn täytäntöönpanon, asetuksen (EY) N:o 810/2009 25 a artiklan mukaisen, kolmansien maiden jäsenvaltioiden kanssa takaisinoton alalla tekemän yhteistyön tason arvioinnin sekä unionin takaisinottovälineet ja muut takaisinottoa koskevan yhteistyön kannalta merkitykselliset unionin välineet.

4. Unioni ja jäsenvaltiot varmistavat toimivaltaisten viranomaisten keskinäisen sekä unionin ja jäsenvaltioiden välisen vilpittömän yhteistyön ja tiiviin koordinoinnin sekä sisäisten ja ulkoisten osatekijöiden välisen synergian.

41 artikla

Toimivaltaiset viranomaiset

Kunkin jäsenvaltion on nimettävä kansallisen lainsäädännön mukaisesti toimivaltaiset viranomaiset, jotka ovat vastuussa tästä asetuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämisestä.

42 artikla

Jäsenvaltioiden välinen yhteistyö

1. Edellä olevan 41 artiklan mukaisesti nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten on tehtävä yhteistyötä ja annettava keskinäistä apua pääsääntöisesti seuraavia tarkoituksia varten:

a) kauttakulun salliminen niiden alueen kautta, jotta voidaan auttaa toisen jäsenvaltion tekemän palauttamispäätöksen noudattamisessa tai saada matkustusasiakirjat;

b) logistisen tai muun aineellisen tai luontoissuorituksina annettavan avun antaminen a alakohdan nojalla tapahtuvan kauttakulun yhteydessä;

c) 6 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun siirron helpottaminen;

d) sen tukeminen, että kolmannen maan kansalainen poistuu jäsenvaltioon, jossa hänellä on oikeus oleskella 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

2. Edellä olevan 41 artiklan mukaisesti nimetyt toimivaltaiset viranomaiset voivat tehdä yhteistyötä ja antaa keskinäistä apua myös seuraavia tarkoituksia varten:

a) kolmansien maiden viranomaisten kanssa käytävän poliittisen vuoropuhelun ja yhteydenpidon johtaminen tai tukeminen takaisinoton helpottamiseksi;

b) yhteyden ottaminen kolmansien maiden toimivaltaisiin viranomaisiin kolmansien maiden kansalaisten henkilöllisyyden todentamiseksi ja voimassa olevan matkustusasiakirjan saamiseksi;

c) palauttamisen täytäntöönpanoa koskevien käytännön järjestelyjen toteuttaminen pyynnön esittävän jäsenvaltion puolesta;

d) logistisen tai muun aineellisen tai luontoissuorituksina annettavan avun antaminen.

43 artikla

Frontexin tuki

1. Jäsenvaltiot voivat pyytää, että Frontexin lähettämät tai tukemat asiantuntijat, mukaan lukien palauttamisasioiden yhteyshenkilöt ja muut yhteyshenkilöt, avustavat niiden toimivaltaisia viranomaisia asetuksen (EU) 2019/1896 mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava Frontexille merkitykselliset tiedot Frontexin tuen suunnitelluista tarpeista, jotta voidaan toteuttaa kyseisen tuen tarvittava suunnittelu asetuksen (EU) 2019/1896 mukaisesti.

44 artikla

Paluun ja uudelleenkotoutumisen tukeminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava paluuta ja uudelleenkotoutumista koskevan neuvonnan saatavuus, jotta kolmansien maiden kansalaisille voidaan tarvittaessa antaa palauttamismenettelyn mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tietoa ja ohjausta paluu- ja uudelleenkotoutumisvaihtoehdoista, mukaan lukien 3 kohdassa tarkoitetut ohjelmat. Paluuta ja uudelleenkotoutumista koskeva neuvonta voidaan yhdistää muuhun neuvontaan jäsenvaltion muiden muuttoliikemenettelyjen yhteydessä.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että paluuta ja uudelleenkotoutumista koskevaa tietoa annetaan viimeistään silloin, kun palauttamispäätös tehdään.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava unionin tai kansallisella tasolla tuettujen tai rahoitettujen paluu- ja uudelleenkotoutumisohjelmien saatavuus. Näiden ohjelmien on sisällettävä kolmannen maan kansalaiselle annettavaa logistista, taloudellista tai muuta aineellista tai luontoissuorituksina annettavaa apua tai kannustimia, mukaan lukien uudelleenkotoutumistuki paluumaassa.

4. Paluu- ja uudelleenkotoutumistuki ei ole henkilökohtainen oikeus, eikä se ole takaisinottomenettelyn edellytys.

5. Paluu- ja uudelleenkotoutumisohjelmien kautta annettavan tuen on heijastettava kolmannen maan kansalaisen tekemän yhteistyön ja vaatimusten noudattamisen tasoa, ja sitä voidaan ajan mittaan supistaa tai se voidaan peruuttaa. Paluu- ja uudelleenkotoutumistuen lajia ja laajuutta määritettäessä voidaan ottaa soveltuvin osin huomioon seuraavat perusteet:

a) asianomaisen kolmannen maan kansalaisen palauttamis- ja takaisinottomenettelyn aikana tekemä 18 artiklassa tarkoitettu yhteistyö;

b) palaako kolmannen maan kansalainen vapaaehtoisesti vai onko hän poistamisen kohteena;

c) onko kolmannen maan kansalainen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1806 ([37]) liitteessä II mainitun kolmannen maan kansalainen;

d) onko kolmannen maan kansalainen tuomittu rikoksesta;

e) onko kolmannen maan kansalaisella erityistarpeita sen vuoksi, että hän on haavoittuvassa asemassa, alaikäinen, ilman huoltajaa oleva alaikäinen tai osa perhettä;

f) kansallisen lainsäädännön mukaiset lisäperusteet.

6. Tässä artiklassa tarkoitettua tukea ei myönnetä kolmansien maiden kansalaisille, jotka ovat jo saaneet toisen jäsenvaltion tai unionin antamaa muunlaista tai samanlaista tukea. Unioni, jäsenvaltiot ja Frontex huolehtivat uudelleenkotoutumistuen johdonmukaisuudesta ja koordinoinnista.

X LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

45 artikla

Hätätilanteet

1. Jos palautettavien kolmansien maiden kansalaisten poikkeuksellisen suuri määrä aiheuttaa jäsenvaltion säilöönottoyksiköiden kapasiteetille tai sen hallinto- tai oikeusviranomaisen henkilöstölle odottamattomia ja suuria rasitteita, kyseinen jäsenvaltio voi poikkeuksellisen tilanteen ajaksi päättää sallia 27 artiklan 1 kohdassa, 31 artiklan 3 kohdassa ja 36 artiklan 7 kohdassa säädettyä pidemmät ajat sekä toteuttaa säilöönoton edellytysten osalta 32 artiklan 1 kohdasta ja 33 artiklan 2 kohdasta poikkeavia kiireellisiä toimenpiteitä. Jäsenvaltiot voivat väliaikaisesti muuttaa hallinnollisia menettelyjä ja sisäisiä raportointivaatimuksia palauttamisoperaatioiden nopeuttamiseksi edellyttäen, että tällaiset muutokset ovat ehdottoman välttämättömiä poikkeuksellisen tilanteen korjaamiseksi.

2. Asianomaisen jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle viipymättä tällaisiin poikkeuksellisiin toimenpiteisiin turvautumisesta. Sen on myös ilmoitettava komissiolle heti, kun perusteet näiden poikkeuksellisten toimenpiteiden soveltamiselle eivät enää ole olemassa.

3. Tämän artiklan säännöksiä ei saa tulkita jäsenvaltioille myönnetyksi luvaksi poiketa niiden yleisestä velvoitteesta toteuttaa kaikki tarvittavat yleis- ja erityistoimenpiteet niiden tämän asetuksen mukaisten velvoitteiden täyttämisen varmistamiseksi.

46 artikla

Tilastotiedot

1. Kolmansien maiden kanssa tehtävän takaisinottoa koskevan yhteistyön seurantaa varten komissio voi pyytää vuosittain, että Frontexille toimitetaan asianomaisten kolmansien maiden osalta seuraavat tiedot kunkin kolmannen maan mukaan eriteltyinä:

a) kansalaisuuden vahvistamista koskevien pyyntöjen lukumäärä ja kansalaisuuden vahvistamista koskeviin pyyntöihin saatujen myönteisten ja kielteisten vastausten lukumäärä;

b) matkustusasiakirjojen myöntämistä koskevien pyyntöjen lukumäärä ja niistä erikseen matkustusasiakirjojen myöntämistä koskevien pyyntöjen lukumäärä niiden tapausten osalta, joissa kansalaisuus oli vahvistettu, kolmannen maan viranomaisten myöntämien matkustusasiakirjojen lukumäärä ja matkustusasiakirjojen myöntämistä koskevia pyyntöjä koskevien kielteisten vastausten lukumäärä.

([37]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1806, annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, luettelon vahvistamisesta kolmansista maista, joiden kansalaisilla on oltava viisumi ulkorajoja ylittäessään, ja niistä kolmansista maista, joiden kansalaisia tämä vaatimus ei koske (EUVL L 303, 28.11.2018, s. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1806/oj).

2. Frontex tarjoaa komissiolle pääsyn 1 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin. Edellä 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitetut jäsenvaltioiden mukaan eritellyt tiedot voidaan toimittaa kolmansille maille takaisinottovelvoitteiden täytäntöönpanon ja noudattamisen seurantaa varten, mukaan lukien unionin takaisinottovälineiden yhteydessä.

3. Jäsenvaltioiden on komission pyynnöstä toimitettava tarvittavat tiedot 7 artiklan 9 kohdan mukaisen arvioinnin saattamiseksi päätökseen, erityisesti tilastot niiden kolmansien maiden kansalaisten lukumäärästä, joista toinen jäsenvaltio on tehnyt palauttamispäätöksen, ja niiden kolmansien maiden kansalaisten lukumäärästä, jotka on poistettu tai palautettu tunnustettujen palauttamispäätösten ja tapauksen mukaan toisen jäsenvaltion tekemien poistamispäätösten perusteella tietyn ajan kuluessa.

4. Komissio hyödyntää tämän artiklan soveltamiseksi ja mahdollisuuksien mukaan asetuksen (EY) N:o 862/2007 nojalla saataville asetettuja tietoja.

5. Kun komissio antaa lainsäädäntöehdotuksen 7 artiklan 10 kohdan nojalla, se ehdottaa tarvittaessa muutoksia tähän artiklaan ottaen huomioon asiaankuuluvan lainsäädännön kehityksen digitalisaation alalla.

47 artikla

Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.

2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa. Jos komitea ei anna lausuntoa, komissio ei hyväksy ehdotusta täytäntöönpanosäädökseksi, ja tuolloin sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklan 4 kohdan kolmatta alakohtaa.

48 artikla

Raportointi

1. Komissio toimittaa viimeistään 17 päivänä lokakuuta 2031 ja sen jälkeen viiden vuoden välein Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän asetuksen soveltamisesta jäsenvaltioissa ja tekee tarvittaessa ehdotuksia sen muuttamisesta.

2. Jäsenvaltioiden on komission pyynnöstä toimitettava saatavilla olevat 1 kohdan mukaisen kertomuksen laatimisessa tarvittavat tiedot viimeistään yhdeksän kuukautta ennen määräajan päättymistä. Komissio hyödyntää mahdollisuuksien mukaan asetuksen (EY) N:o 862/2007 nojalla saataville asetettuja tietoja.

49 artikla

Kumoaminen

1. Kumotaan direktiivi 2008/115/EY, direktiivi 2001/40/EY ja päätös 2004/191/EY niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä asetus sitoo, 17 päivästä lokakuuta 2027.

2. Viittauksia kumottuihin direktiiveihin ja päätökseen pidetään viittauksina tähän asetukseen liitteessä olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.

50 artikla

Voimaantulo ja soveltaminen

1. Tämä asetus tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

2. Tämän asetuksen 1 artiklaa, 2 artiklan 1, 2 ja 3 kohtaa, 3 artiklan 3 alakohtaa, 4 artiklaa, 5 artiklan 13 ja 15 kohtaa sekä 14, 15, 16, 34, 35, 41, 43, 47, 48 ja 49 artiklaa sovelletaan 16 päivästä lokakuuta 2026.

3. Muita tämän asetuksen säännöksiä sovelletaan 17 päivästä lokakuuta 2027.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa perussopimusten mukaisesti.

Tehty Strasbourgissa 7 päivänä lokakuuta 2026.

Euroopan parlamentin puolesta	*Neuvoston puolesta*
Puhemies	*Puheenjohtaja*
R. METSOLA	T. BYRNE

LIITE

Vastaavuustaulukko

Direktiivi 2001/40/EY	Päätös 2004/191/EY	Direktiivi 2008/115/EY	Tämä asetus
		1 artikla	1 artikla
		2 artikla	2 artikla
		3 artiklan 1 alakohta	3 artiklan 1 alakohta
		3 artiklan 2 alakohta	3 artiklan 2 alakohta
		3 artiklan 3 alakohta	3 artiklan 3 ja 5 alakohta
		3 artiklan 4 alakohta	3 artiklan 4 alakohta
		3 artiklan 5 alakohta	3 artiklan 7 alakohta
		3 artiklan 6 alakohta	3 artiklan 10 alakohta
		3 artiklan 7 alakohta	19 artikla
		3 artiklan 8 alakohta	3 artiklan 8 alakohta
		3 artiklan 9 alakohta	—
		4 artiklan 1–3 kohta	—
		4 artiklan 4 kohta	2 artiklan 7 kohta
		5 artikla	4 ja 15 artikla
		6 artiklan 1 kohta	5 artiklan 1, 9 ja 10 kohta
		6 artiklan 2 kohta	6 artiklan 2 ja 3 kohta
		6 artiklan 3 kohta	6 artiklan 1 kohdan b alakohta
		6 artiklan 4 kohta	—
		6 artiklan 5 kohta	—
		6 artiklan 6 kohta	5 artiklan 12 kohta
		7 artiklan 1 kohta	5 artiklan 2 ja 3 kohta
		7 artiklan 2 kohta	5 artiklan 4 kohta
		7 artiklan 3 kohta	20 ja 23 artikla
		7 artiklan 4 kohta	5 artiklan 2 kohdan b alakohta ja 5 artiklan 5 kohta
		8 artiklan 1–5 kohta	10 artikla
		8 artiklan 6 kohta	12 artikla

Direktiivi 2001/40/EY	Päätös 2004/191/EY	Direktiivi 2008/115/EY	Tämä asetus
		9 artikla	11 artiklan 1–5 ja 7 kohta
		10 artikla	17 artikla
		11 artikla	8 ja 9 artikla
		12 artikla	5 artiklan 7, 8 ja 11 kohta ja 8 artiklan 3 kohta
		13 artiklan 1 ja 2 kohta	26, 27 ja 28 artikla
		13 artiklan 3 ja 4 kohta	25 artikla
		14 artiklan 1 kappale	11 artiklan 6 kohta
		14 artiklan 2 kohta	11 artiklan 4 kohta
		15 artiklan 1 kohta	29 artiklan 1 ja 2 kohta ja 3 kohdan a ja b alakohta
		15 artiklan 2 kohta	29 artiklan 4 kohta, 30 artiklan 2 kohta ja 31 artiklan 3 kohta
		15 artiklan 3 kohta	31 artiklan 1 ja 2 kohta
		15 artiklan 4 kohta	30 artiklan 2 kohta
		15 artiklan 5 alakohta	30 artiklan 1 kohta ja 3 kohdan ensimmäinen virke
		15 artiklan 6 kohta	30 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan toinen virke ja 30 artiklan 3 kohdan toinen alakohta
		16 artikla	32 artikla
		17 artikla	33 artikla
		18 artikla	45 artikla
1–6 artikla		—	7 artiklan 1–8 kohta
	1–3 artikla	—	—